

ZBERATEL'® 2008

10

Ročník XIV.
59 Sk / 1,95 €

ISSN 1335-8693

MESAČNÍK PRE ZBERATELOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

146

028

20.

PÍŠOMNÁ AUKCIA FIRMY ZBERATEL'

Podrobnosti sú v katalógu, ktorý
je prílohou časopisu.

Nová známka pripomína významné historické udalosti (4)

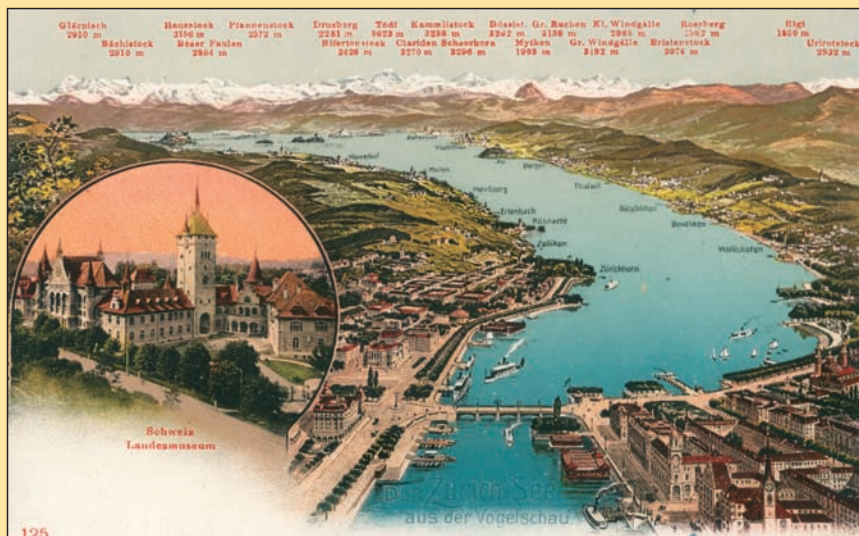

Z PONUKY FIRMY ZBERATEL'

Príťažlivé námety, atraktívne
teritóriá (40 – 41)

Čaro pohľadníc je aj v pohľade na pohľadnicu (Zürich, Švajčiarsko; 9 – 11)

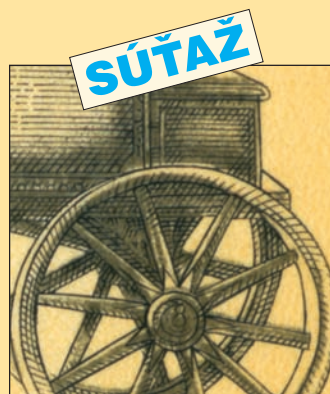
Moderné umenie bez rovnej čiary (7)

Bohemikum na čínskych telefónnych kartách (14 – 15)

Spoločné vydania z oblasti večného snehu a ľadu (24 – 26)

Vážení čitatelia,

leto sa prudko skončilo, nadvládu prebrala typická jeseň. Avšak sviatky filatelie v podobe príťažlivých akcií – 11. medzinárodného veľtrhu Sběratel spolu so Svetovou výstavou Praga 2008 (12. až 14. 9.) a vzápätí Svetovú výstavu WIPA 2008 vo Viedni (18. až 21. 9.) to vôbec nenarušilo. Pražské akcie navštívil rekordný počet záujemcov – vyše 45 000 a právom sa označili ako veľmi úspešné. Prvé postrehy prinášame v čísle. Mnohí čitatelia využili vstupenku vloženú v časopise a už sa aj stačili podeliť so svojimi dojmami – ani na chvíľu nelutovali cestu do Prahy, pretože možnosť zúčastniť sa dvoch výnimočných akcií sa opäť tak skoro nenaskytne.

Pražské akcie znamenali aj príležitosť poštových správ vydať príťažlivé materiály do našich zbierok. Spolupráca slovenskej a českej pošty v podobe spoločného vydania priniesla háčček, ktorý

K októbrovému číslu Zberateľa

po všetkých stránkach znesie tie najprísnejšie kritériá. Osobnosť Karola Plicku, spájajúcu obe naše kultúry, sme si ani dostojejším nemohli pripomenúť. A samotný výtvarný návrh s jeho ryteckým spracovaním už teraz zaraďujú tento háčček medzi favoritov na popredné umiestnenie v ankete o najkrajšiu známku roka. Vydarená je aj FDC, žiaľ, do tretice to nemožno povedať o pamätnom liste. Aj druhú septembrovú emisiu, pripomínajúcu významné historické udalosti počas vlády Mateja Korvína, treba zaradiť medzi tie lepšie.

Numizmatikov potešila posledná pamätná zlatá minca v korunovej mene, pripomínajúca ďalšiu historickú udalosť – korunováciu Mateja II.

WIPA 2008 bola tiež príležitosťou ponúknuť zaujímavé zberateľské materiály. Píšeme o nich v našej pravidelnej rubrike.

Vďaka rôznym filatelistickým a spoločenským udalostiam sa opäť naplnila polstrana príležitostných poštových pečiatok.

Pokračujeme v novom seriáli A. Urminského Malá škola filokartie o zberateľstve pohľadníc a veríme, že zaujme nielen zberateľov pohľadníc. M. Vančo sa v odborne fundovanom príspevku zamýšľa, či poštová známka je reprodukcia alebo umelecké dielo. D. Evinic z poštovej histórie vybral príspevok o balíkoch vrátených z cudziny. J. Solava pokračuje v seriáli o operenoch – spoločníkoch človeka. J. Korený píše o účasti našich vojakov v ďalšej misii OSN. Spoločné vydania D. Nirku sa premiestnili do polárnych oblastí. O TK k veľtrhu Sběratel píše M. Jobek.

Číslo prináša aj viaceré kratšie príspevky, inzerciu, tradičnú ponuku a dopĺňame ho 20. písomnou aukciou.

Príjemné a pohodové chvíľe so Zberateľom vám želá

Vaša redakcia

ZBERATEL®

Ročník XIV. - 2008 • Číslo 10 • Cena 59 Sk

Z OBSAHU / CONTENTS / INHALTS

- **Novinky Slovenskej pošty** / New issues of Slovak Post / Neuheiten der Slowakischen Post (3-4)
- **Z noviniak našich susedov** / Some new items of our neighbours / Aus Neuigkeiten unserer Nachbarn (6-8)
- **A. Urminský: Malá škola filokartie (3)** / Short course of postcard collecting / Grundschule Ansichtskartensammeln (9-11)
- **J. Čtvrtečka: Košícký háčček – rozlíšenie háččekových polí podľa skutočného umiestnenia na tlačovej doske (VI)** / Souvenir sheet of Košice - recognition of souvenir sheet fields according to the true position on printing plate / Block Košice – Blockfeldunterscheidung nach genauer Position auf der Druckplatte (12-13)
- **M. Jobek: Malé okienko telekartistu (126)** / Short column of a phonedcard collector / Kurz über den Telefonkarteten (14-15)
- **M. Vančo: Poštová známka – reprodukcia alebo umelecké dielo?** / Postage stamp - a reproduction or a piece of art? / Briefmarke – Reproduktion oder Kunstwerk? (19-22)
- **J. Solava: Operence – spoločníci človeka – Ďateľ malý** / Birds – companions of people – Lesser spotted woodpecker / Vögel – Gesellschafter des Menschen – (23)
- **-dn- : Spoločné vydania (5) / Medzinárodný polárny rok** / Joint issues – International Polar Year / Gemeinschaftsausgaben Ausgaben – Internationales Polarjahr (24-26)
- **R. Klíma: 28. október 1918 – vznik Československej republiky** / October 28th, 1918 - establishment of the Czechoslovak Republic / 28. Oktober 1918 - Entstehung der Tschechoslowakischen Republik (27-29)
- **R. Fischer: O čem vypovídají „prezidentské“ známky** / What do „presidential“ postage stamps talk about / Über „Präsidentenbriefmarken“ (32-35)
- **J. Korený: Slováci v misii OSN UNTSO** / Slovaks in United Nations Truce Supervision Organization / Slowaken in Mission UNTSO (36-37)

ZBERATEĽ®

Mesačník pre filatelistov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov telefónnych kariet a iných predmetov zberateľského záujmu

■ **Vydavateľ:** Anton Kulhánek ml., Bratislava. Registračné číslo časopisu: MK 1188 / 95 zo dňa 1. 2. 1995 | ISSN 1335-8693

■ **Adresa redakcie:** ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, ☎ 02/2070 2674, e-mail: zberatel.redakcia@chello.sk.

■ **Redakčná rada:** RNDr. Milan Antala, dr. Ondrej Földes, Ing. Marian Jobek, Ing. Miroslav Gerec, PhDr. Elena Minarovičová (predsedníčka), Mgr. Antónia Paulinyová, RNDr. Michal Zika a dr. Severín Zrubec (čestný predseda).

■ **Redakcia:** Ing. Peter Malík, PhD. - šéfredaktor, Anton Kulhánek - člen redakcie, Martina Đurkáčová - grafická úprava, RNDr. Milan Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny.

■ **Cena a predplatné:** Cena za jeden výtlačok 59 Sk/1,95 €. Pri obzere 11 ks a viac vydavateľ poskytuje 20% zľavu. Celoročné predplatné na rok 2008 (vrátane poštovného): Pre abonentov zo Slovenskej republiky 590 Sk/19,50 €, pre abonentov z Českej republiky 860 Kč (34,95 €), pre abonentov z ostatnej Európy 1250 Sk (41,49 €), pre abonentov zo zahraničných krajín 83 USD (53,11 €).

■ **Zasielanie príspevkov a inzerátov:** Články napísané strojom, na počítači (PC formát WORD) zasielané elektronickou poštou, na CD, prinesené v USB kľúči alebo čitateľne napísané ručne. Obrazové podklady na ilustráciu formou zapožičania originálov na základe dohody, elektronickou cestou naskenovaných obrázkov (formát BMP, JPG alebo TIF, min. 300 dpi) alebo zaslaním kvalitnej reprodukcie.

Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

■ **Tlač:** Tlačiareň KOMPRINT, Borinská 8, 841 03 Bratislava 47, ☎ 02/6446 2403, fax: 02/6446 2404, e-mail: komprint@mail.eurotel.sk, www.komprint.com

■ **Číslo 10/2008:**
Redakčná uzávierka 22. septembra 2008
Do tlače zadane 26. septembra 2008
Dátum vydania 30. septembra 2008

INFORMÁCIE O SLUŽBÁCH ZBERATEĽA

INZERÁTY

Cena jedného aj načatého riadka inzerátu je 25 Sk/ 0,83 €. Za zvýraznenie rámečkom účtujeme príplatok 35 Sk/ 1,16 €. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme zľavu 30%. Abonentí časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. V záujme uverejnenia presného znenia inzerátov žiadame ich písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Za obsah zodpovedá vydavateľ, inzeráty vecne neupravujeme a uverejňujeme ich v došlom poradí.

KOMERČNÉ INZERÁTY A REKLAMY

Cenu za uverejnenie plošných komerčných inzerátov a reklám na vnútorných čiernobielych stranách podľa dodaných predlôh účtujeme podľa požadovanej veľkosti plochy:

Celá strana A5 (128 x 180 mm)	3 200 Sk/106,22 €
Polovica strany A5 (128 x 90 mm)	1 900 Sk/63,06 €
Štvrtina strany A5 (64 x 90 mm)	1 000 Sk/33,19 €
Jedna osmina strany A5 (64 x 45 mm)	550 Sk/18,25 €

Pokiaľ nie je dohodnuté inak, redakcia si vyhradzuje právo rozhodnúť o mieste uverejnenia reklamy v časopise. Grafickú úpravu reklám, uverejnenie reklám na farebnej strane a iné neštandardné požiadavky, účtujeme podľa osobitného sadzovníka alebo na základe dohody.

OZNAMY O PODUJATIACH

Informácie nekomerčného charakteru o výmenných schôdkach, burzách a zberateľských stretnutiach sú uverejňované bezplatne.

PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

V tejto rubrike ponúkajú materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianske myto 1/D, 831 02 Bratislava, ☎ 02 44 250 149, 0911 250149, e-mail: zberatel@chello.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10.00 do 18.00 hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám účtujeme poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia (pokiaľ nie je uvedené inak) vždy len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ alebo do vypredania zásob. Abonentom časopisu poskytujeme na ponúkaný tovar zľavu 5%.

PLATBY ZO ZAHRANIČIA

za predplatné časopisu Zberateľ a za objednaný materiál

- z Českej republiky: na účet Anton Kulhánek, číslo účtu 147 1883 123/0800, Česká spořitelna, pobočka Trutnov, do správy pre prijímateľa uveďte meno a druh platby
- z ostatných štátov Európy a Zámoria: na účet Anton Kulhánek-Zberateľ, číslo účtu 0170170280/0900, Slovenská sporiteľňa, a. s., Bratislava, IBAN: SK66 0900 0000 0001 70170280 BIC: GIBASK BX

PLATBY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

za predplatné časopisu Zberateľ a za objednaný materiál

- peňažnou poukázkou typu **H** v hotovosti na adresu predajne Zberateľ, Račianske myto 1/D, 831 02 Bratislava,
- peňažnou poukázkou typu **U** v hotovosti na účet číslo: 0170170280/0900; vo variabilnom symbole uveďte číslo zo spravidelného listu k zasielanému tovaru,
- prevodom z účtu na náš účet č. 0170170280/0900; v správe pre prijímateľa uveďte predmet platby, v prípade predplatného uveďte adresu, na ktorú máme časopis poslať.

*Redakcia Zberateľa na Račianskej 17 má nové telefónne číslo:
☎ 02/2070 2674, e-mail zberatel.redakcia@chello.sk
návšteva redakcie v utorok 10.30 – 12.00 hod., 13.30 – 16.00 hod.
Iný termín po dohode.*

NOVÉ SLOVENSKE POŠTOVÉ ZNÁMKY A INÉ ZBERATELSKÉ MATERIÁLY

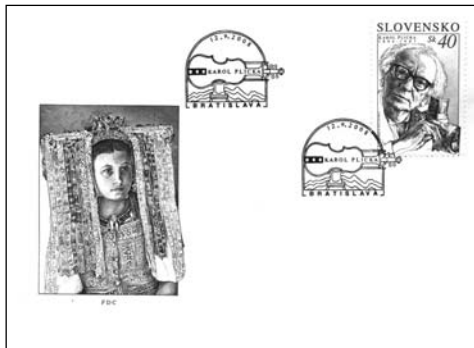
■ Spoločné slovensko-české vydanie – Karol Plicka

Slovenská pošta, a. s., vydala 12. septembra 2008 spoločne s Českou poštou hárček venovaný Karolovi Plickovi. Hárček tvorí známka nominálnej hodnoty 40 Sk, po oboch stranách s kupónmi, podľa výtvarného návrhu Dušana Kállaya s použitím fotografií K. Plicku. Na dolnom okraji je faksimile Plickovho podpisu. Rytcom emisie je Miloš Ondráček. Hárček (H 427) ocefotlačou z plochých dosiek kombinovanou ofsetom vytlačila Poštovní tiskárna cenin Praha, a. s., v náklade 100 000 kusov.

Karol Plicka bol kľúčovou osobnosťou slovenských kultúrnych dejín prvej polovice 20. storočia, zakladateľom slovenskej kinematografie a prvým tvorcom fotografie na Slovensku, ktorého diela vznikli na základe jasne formulovanej autorskej koncepcie.

Narodil sa v roku 1894 vo Viedni českým rodičom. Stal sa profesionálnym hudobníkom (neskôr, v r. 1927 – 1931 vyštudoval hudobnú folkloristiku a národopis na Filozofickej fakulte UK v Bratislave) a po vzniku samostatného Československa v službách Matice slovenskej v Martine zbieral a zapisoval notácie a texty ľudových piesní (1924 – 1939). Vedomý si ale komplexnej súvislosti prejavov ľudovej kultúry od počiatku kresbou a čoraz viac aj fotograficky zachytával prostredie, v ktorom piesne vznikali. Tak vznikli prvé súbory fotografií, zaznamenávajúcích ľudí, krajinu, ľudovú architektúru, prvky obytného prostredia, náradie, pracovné činnosti a obradové zvyklosti. Výberom z týchto fotografií vznikli umelecké pohľadnice, ktoré vydávala Matica slovenská už v rokoch 1924 – 1926.

Plicka si uvedomil, že duchovné a estetické hodnoty tradičnej ľudovej kultúry čoskoro zaniknú, a preto ich zaznamenával s neporovnateľným úsilím a dôslednosťou – nielen textovo a fotograficky, ale akonáhle to dostupná technika umožňovala, aj v gramofónových nahrávkach a na filmovom páse. Syntézou týchto úsilí bol prvý slovenský zvukový film *Zem spieva* (1932 – 1933), moderná filmová báseň, ktorá mala byť „chvála života na slovenskom vidieku od jari do zimy“.

Spočiatku sa Plickove zážitky zo slovenskej, akoby predvekej zbožnosti a chudoby, odrazili v strohom, drsne dokumentaristickom štýle. V 30. rokoch ale v jeho tvorbe celkom prevládli fotografie, ktoré boli v niečom blízke monumentálnym obrazom Martina Benku, ale

navštevne obsahovali výrazné poetické črty. Plicka z nich zostavil obrazovú knihu Slovensko (1937), prvú a veľmi obľúbenú slovenskú fotografickú publikáciu, ktorá neskôr vychádzala v početných reediciách. V ďalších rokoch Plicka spracoval a vydal ešte viaceré fotografické projekty, pôsobil aj ako pedagóg na novozaloženej FAMU v Prahe. Zomrel v roku 1987 v Prahe.

■ PaL: Karol Plicka

Slovenská pošta, a. s., vydala 12. septembra 2008 k hárčeku spoločného vydania s Českou republikou pamätný list. Autor výtvarného návrhu je Dušan Kállay podľa fotografií Karola Plicku (obr. na str. 3).

V dolnej časti PaL je známka s portrétom K. Plicku a oboma kupónmi. Príležitostná pečiatka s dátumom dňa vydania 12. 9. 2008 má domicil Bratislava 1.

Pamätný list ošetom vytlačila tlačiareň KNÍHTLAČ, Zohor.

■ CDV: PRAGA 2008

Pri príležitosti Svetovej výstavy poštových známok PRAGA 2008 Slovenská pošta vydala príležitostný poštový lístok so symbolom nominálnej hodnoty T2 50 g.

V ľavej časti je prítláč zobrazujúca najznámejšie dominanty Prahy. Hore vpravo je logo Svetovej výstavy, vľavo logo firmy Slovilla, výhradného zástupcu Slovenskej pošty v Českej republike.

Prítláč je zhotovená z rytiny jednotfarebnou ocelotlačou z plochej dosky (rytec Bohumil Šneider).

■ Humanizmus a renesancia – Matej Korvín

Slovenská pošta, a. s., vydala 23. septembra 2008 príležitostnú známku „Humanizmus a renesancia –

Matej Korvín“, ktorej nominálna hodnota je vyjadrená symbolom T1 50 g (na zásielky 1. triedy do 50 g, v čase vydania známky 16 Sk). Známkou rozmerov 38 x 38 mm ošetom vytlačila Poštovní tiskárna cenin Praha, a. s., na tlačových listoch s 35 známkami. Autorom výtvarného návrhu emisie je Peter Augustovič. Znáмка má č. 428.

Súčasne bola vydaná aj obálka prvého dňa vydania, v náklade 3 200 ks.

Vydáním známky Slovenská pošta, a. s., pripomína 550. výročie korunovania Mateja Korvína (23. 2. 1443 – 6. 4. 1490) uhorským kráľom v roku 1458. Práve na žiadost tohto panovníka bola v roku 1465 v Bratislave založená prvá univerzita na Slovensku Universitas Istropolitana (Academia Istropolitana), ktorej dodnes stojaca budova (postavená v neskorogotickom štýle) po rekonštrukcii je sídlom Vysokej školy múzických umení.

Na známke je zobrazený jeden z mála známych Matejových verných obrazov, zachovaných „naturalis ac verissima effigies“ v kópii od neznámeho rakúskeho maliara 18. storočia, nachádzajúcej sa v zbierke Galérie mesta Bratislavy.

Z obdobia panovania Mateja Korvína sa na Slovensku nezachovalo veľa renesančných pamiatok, pretože išlo o módnu vlnu kráľovského dvora, ktorá je v odbornej literatúre označovaná aj ako „tieňová renesancia“. Pod jej vplyvom vznikli napríklad náhrobky najvýznamnejšieho rodu súdobého Uhorska sídliaceho na Slovensku Imricha a Štefana Zápoľských, umelecky stvárnené na rytine FDC, ktorých epitafy sa nachádzajú v kostole sv. Martina v Spišskej Kapitule. Štefan bol uhorským palatínom za vlády kráľa Mateja a jeho syn Ján bol neskôr v roku 1526 korunovaný uhorským kráľom. Na pečiatke FDC je stvárnená renesančná ornamentika prevzatá z levočskej meštianskej architektúry, dokladajúca tzv. „autentickú renesanciu“, odrážajúcu prosperitu spišských meštianskych stavov.

(spracoval -pem-)

■ Bratislavské korunovácie – 400. výročie korunovácie Mateja II. Pamätná zlatá minca v hodnote 5 000 Sk

Pri príležitosti 400. výročia korunovácie Mateja II. Národná banka Slovenska vydala 16. septembra 2008 pamätnú zlatú mincu nominálnej hodnoty 5 000 Sk. Autori tvárneho návrhu sú Branislav Ronai a Miroslav Ronai, mincu vyryl Dalibor Schmidt.

Mincu priemeru 26 mm s vrúbkovanou hranou, hmotnosti 9,5 g, z 900 dielov zlata, 75 dielov striebra a 25 dielov medi, vyrobila Mincovňa Kremnica v náklade 4 050 ks vo vyhotovení proof (limitovaný náklad je maximálne 4 500 ks).

Na líci mince je zobrazená kompozícia interiéru a veže korunovačného Dómu svätého Martina a Bratislavského hradu s časťou jeho opevnenia. Názov štátu SLOVENSKÁ REPUBLIKA je v opise po oboch stranách kompozície. V spodnej časti mince

je uprostred štátny znak a po jeho stranách je v rozdelenom riadku letopočet 2008. Štylizované iniciály autorov tvárneho návrhu mince sú umiestnené nad opevnením pri okrají mince, a to Miroslava Ronaia MR vľavo a Branislava Ronaia BR vpravo.

Na rube mince je zobrazený portrét kráľa Mateja II. s korunovačnými insigniami – uhorskou kráľovskou korunou a korunovačným mečom v popredí. V pravej časti je zobrazená veža Michalskej brány a veža františkánskeho kostola v Bratislave. Pri pravom okraji mince sú v opise v troch riadkoch texty KORUNOVÁCIA MATEJA II., BRATISLAVA a rok korunovácie 1608. Pri spodnom okraji je označenie nominálnej hodnoty 5 000 Sk. Pod rukoväťou meča je umiestnená značka Mincovne Kremnica MK medzi dvoma razidlami.

V roku 1536 rozhodol Uhorský snem, že hlavným a korunovačným mestom Uhorska bude Bratislava (vtedajší Prešporok), ktorá sa tak stala snemovým mestom kráľovstva, korunovačným mestom uhorských kráľov a sídlom najdôležitejších inštitúcií krajiny. Korunovačným chrámom sa stal gotický farský chrám svätého Martina, v ktorom bolo v priebehu rokov 1563 – 1830 korunovaných 11 uhorských panovníkov.

Nástup Mateja II. na uhorský trón sa uskutočnil za zaujímavých okolností. Miroslav totiž prinútil svojho

staršieho brata, cisára a kráľa Rudolfa, aby sa vzdal uhorskej koruny. Rudolf, zberateľ umenia a priateľ alchymistov, žil v Prahe a bol známy svojou nechutou vládnuť. V roku 1593 vymenoval Mateja za miestodržiteľa v Hornom a Dolnom Rakúsku a po vypuknutí tzv. pätnásťročnej vojny proti Turkom za najvyššieho vojenského veliteľa. Rekatolizácia a vyčistenie vojska v Uhorsku vyvolali revoltu. To využil sedmohradský magnát Štefan Bočkaj, ktorý sa spojil s Turkami a vpadol na Moravu a do Rakúska, čo ohrozilo celé impérium. Cisár Rudolf zostal nečinný a krajine hrozila pohroma. Matej II. ako vojvodca uzavrel s Turkami prímerie a Viedenským mierom (1606) ukončil aj prvé protihabsburské stavovské povstanie Štefana Bočkaja. Podarilo sa mu to najmä vďaka podpore protestantskej šľachty, ktorá však nebola nezištná a Matej jej musel prisľúbiť rozsiahle náboženské slobody. S následnou pomocou uhorskej, rakúskej, moravskej i českej šľachty prinútil bezdetného Rudolfa, aby sa vzdal uhorskej koruny.

V septembri 1608 sa v Bratislave zišiel korunovačný snem, ktorý využil oslabenú pozíciu nastávajúceho panovníka a odhlasoval novú stavovskú ústavu. Za palatína bol zvolený evanjelik gróf Štefan Illésházy. Matej II. bol tretím uhorským kráľom, ktorý bol korunovaný v Bratislave.

Korunovácia sa uskutočnila 19. novembra 1608 v katolíckom chráme svätého Martina a zúčastnili sa na nej aj protestantskí magnáti.

Priebeh korunovácie bol rovnaký ako pri korunovaní jeho otca Maximiliána (1563) a brata Rudolfa (1572). Po omši prešiel kráľ pešo ulicami mesta k radnici, potom do kostola pri kláštore františkánov, kde pasoval rytierov Zlatej ostrohy. Na koni prešiel cez Michalskú bránu pred hradby mesta, kde zložil korunovačnú prisahu, a ďalej na breh Dunaja, kde symbolicky zafal mečom na štyri svetové strany, aby dal najavo svoje odhodlanie bojovať za uhorskú krajinu proti jej nepriateľom.

Matej II. bol v roku 1611 korunovaný aj za českého kráľa a v roku 1612 tiež za ríšskonemeckého cisára. Obdobie jeho vlády bolo najmä v znamení veľkého rozvoja evanjelickej cirkvi. Posledné roky jeho panovania však poznačilo vyostrenie náboženských sporov medzi katolíkmi a protestantmi, ktoré napokon vyústili do najväčšieho ozbrojeného konfliktu 17. storočia – tridsaťročnej vojny. Keďže Matej II. nemal potomka, určil za svojho nástupcu Ferdinanda Štajerskeho, ktorý bol korunovaný za uhorského kráľa ešte za jeho života 1. júla 1618. Matej II. zomrel 20. marca 1619 vo Viedni.

(z podkladov NBS spracoval -pem-)

Z NOVINEK NAŠICH SUSEDOV

Česká republika

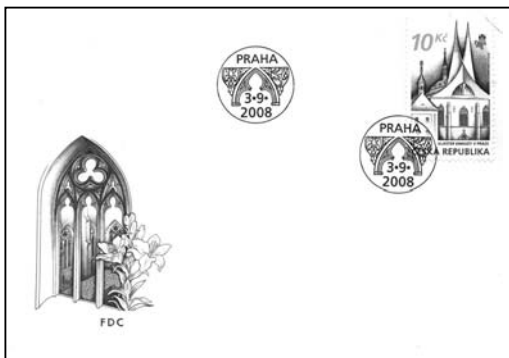
Na propagáciu **Svetovej výstavy Praga 2008** Česká pošta vydala 3. septembra 2008 známku nominálnej hodnoty 10 Kč s vyobrazením kláštora Emauzy v Prahe.

Cisár Karel IV. založil v r. 1347 pre juhoslovanských mníchov benediktínskeho rádu kláštor Na Slovanech, aby upevnil slovanské vzťahy a tlmil rozpory medzi západnou a východnou cirkvou. Bol to jediný slovanský kláštor Karlovej ríše, kde mnísi používali staroslovenčinu ako liturgický jazyk. Meno Emauzy získal podľa kapítoly z Evanjelia, ktorá sa

čítala v deň vysvätenia (opisuje stretnutia Ježiša s učeníkmi v Emauzoch). Kláštor sa stal strediskom vzdelanosti a umenia. Vo februári 1945 bol kláštor poškodený pri americkom nálete. Zničené novogotické dvojvežie nad priečelím kostola P. Márie, sv. Hieronýma a slovanských patrónov bolo v rokoch 1965 – 1968 nahradené modernou konštrukciou arch. F. M. Černého.

Asymetrické 32 m vysoké betónové škrupiny s pozlátenými hrotmi svojim tvarom vyvolávajú predstava andelských krídel a vytvárajú zaujímavú dominantu

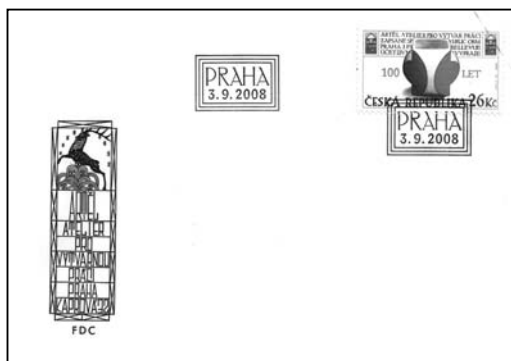
podskalskej časti Nového Mesta. Emauzy sú národnou kultúrnou pamiatkou. V r. 1990 sa do kláštora vrátil rád benediktínov. Na známke je zobrazené priečelie kostola s novými vežami a kostolík sv. Kozmu a Damiána.

Známka (kat. č. 0571) bola vytlačená rotačnou oceľotlačou kombinovanou viacfarebnou hĺbkotlačou na listoch s 50 známkami v šachovnicovom usporiadaní v protichodných dvojiciach (tête-bêche) v náklade 2 mil. kusov.

Česká pošta vydala 3. septembra 2008 príležitostnú známku nominálnej hodnoty 26 Kč k **100. výročiu združenia výtvarníkov užitočného umenia ARTĚL**.

Združenie výtvarníkov užitočného umenia Artěl bolo založené v r. 1908 v Prahe a pôsobilo do r. 1934. Usilovalo sa o zvýšenie umeleckej úrovne predmetov každodennej potreby, zlepšenie všeobecného vkusu a spojenie účelnosti s krásou. Preto sa Artěl zamerával predovšetkým na drobné predmety ako keramiky, sklo, hračky, grafiku, textil a odevy, vrátane ich doplnkov. Zaoberal sa i nábytkom a navrhovaním interiérov. Artěl nemal vlastné dielne a svoje návrhy do výroby zadával vybraným remesleníkom. Jeho členovia sa hlásili k zaklada-

telskej generácii Združenia výtvarných umelcov Mánes s ich časopisom *Volné směry*. Výrobky predávali vo vlastnom obchode a zúčastňovali sa na rôznych veľtrhoch a výstavách. Na známke je zobrazená váza vyrobená podľa návrhu Artělu, v oboch horných rohoch je logo Artělu, medzi ktorými sa nachádza hlavička originálneho listového papiera Artělu.

Známka (kat. č. 0572) bola vytlačená rotačnou oceľotlačou kombinovanou viacfarebnou hĺbkotlačou na listoch s 50 známkami v náklade 720 tisíc kusov.

Česká pošta vydala 3. septembra 2008 príležitostnú známku nominálnej hodnoty 10 Kč s názvom **Letný deň**. Známkový obraz tvorí výrez z ilustrácie Josefa

Palečka z detskej knižky od Jaroslava Seiferta *Das Lied vom Apfelbaum* vydané v r. 1985 v Zürichu.

Známka (kat. č. 0573) bola vytlačená viacfarebným ofsetom (Victoria Security Printing, a. s.) na upravenom tlačovom liste s 9 známkami a 12 kupónmi. Právý horný kupón zobrazuje zajačika s štvorlístkom, pod ním na dvoch kupónoch je logo Svetovej výstavy poštových známok PRAGA 2008, na ďalších 9 kupónoch je kresba slimáčka s kvetinou. Časť nákladu bola vytlačená s prázdnyimi kupónmi, na ktorých sa budú zhotovovať prítláče podľa želania zákazníka.

Rakúsko

Ku **Dňu známky 2008**, v roku 180. výročia založenia Dunajskej paroplavebnej spoločnosti (DDSG) Rakúska pošta vydala 18. septembra 2008 príplatkovú známku nominálnej hodnoty 2,65 + 1,30 eura s vyobrazením parníka Schönbrunn, ktorý spolu dvoma ďalšími parníkmi

Budapest a Wien bol postavený v roku 1912. Jeho dĺžka je 74,62 m, šírka 15,78 a ponor 1,73 m. Výkon h n a c i e h o motora je 710 HP. Parník „prežil“ obe svetové vojny

a v roku 1954 bol jeho motor prerobený na modrnejší druh paliva, z uhlia na vykurovací olej. Prebudované boli tiež vnútorné priestory, ktoré poskytujú väčší komfort pri cestovaní. Niekoľko rokov sa využíval aj ako plávajúce kasíno, v roku 1994 sa stal stredobodom pozornosti na výstave v Dolnom Rakúsku.

Známku hĺbkotlačou vytlačila Rakúska štátna tlačiareň v náklade 660 000 na listoch s ôsmimi známkami.

Friedensreich Hundertwasser – Pri príležitosti jeho nedožitých 80. narodenín Rakúska pošta vydala 18. septembra 2008 háčček so štyrmi známkami v celkovej nominálnej hodnote 3,55 eura, predstavujúcimi charakteristický výtvarný prejav. Bol jedným z najznámejších a najkontroverznejších rakúskych umelcov dvadsiateho storočia. Vo svojej originálnej tvorbe sa venoval výtvarnému umeniu, architektúre, filozofii, ekológii a tiež dizajnu fasád domov, poštových známok, zástav, oblečeniu. Svoje výtvarné umenie vnášal aj do architektúry a svojim dielom sa zaradil medzi veľkých odporcov racionálnej, pravouhlej architektúry.

Hundertwasser sa narodil vo Viedni v roku 1928 ako Friedrich Stowasser. Kreslil začal už ako šesťročný. V roku 1948 nastúpil na *Akadémiu krásnych umení* vo Viedni, vydržal tam však len tri mesiace. Vďaka zlej situácii v Rakúsku v roku 1949 začal cestovať po svete. Precestoval takmer celé Taliansko, keď napokon vo Florencii spoznal Reného Brò, s ktorým odišiel do Paríža. V Paríži si zmenil svoje rodné priezvisko Stowasser na Hundertwasser pretože mal pocit, že to lepšie znie. Vychádzal z prekladu slova *hundert* do slovanských jazykov na slovo *sto*.

Svoju prvú výstavu mal vo Viedni v Art Club of Vienna v roku 1952 a o dva roky neskôr už vystavoval v Paríži. V Paríži pracoval v ateliéri Reného Brò v Saint-Mandé, kde v roku 1953 namaľoval svoju prvú špirálu. Špirála sa od tohto roku stáva charakteristickým prvkom jeho diela. Špirála ako protiklad rovnej čiary bola inšpiráciou jeho tvorby a naopak rovnú čiaru pokladal za „*matku všetkého zla, zdroj uniformity a ošklivosti*“. Nazval ju bezbožnou, pretože sa nenachádza nikde v prírode. Na svojej prvej parížskej výstave vo *Facchettiho štúdiu* v roku 1954 dokonca povedal že „*rovná čiara vedie k zatrateniu ľudstva*“.

V roku 1969 Hundertwasser odcestoval do Kalifornie a prvýkrát vystavoval v Spojených štátoch amerických. V roku 1975 sa začala jeho retrospektívna výstava, ktorá prebiehala až do roku 1992 v 15 krajinách a 80 galériách. Počas výstavy objavil v roku 1973 Nový Zéland, ktorý sa stal od roku 1976 jeho novou vlasťou.

V roku 1978 Hundertwasser prišiel opäť do Benátok a pracoval na *Vlajke pre mier na Blízkom východe*. V Senegale vytvoril na požiadanie prezidenta sériu poštových známok.

V roku 1980 vyhlásil washingtonský starosta 18. november za *Hundertwasserov deň*. Tento rok sa stal prelomovým v jeho kariére. Na americkom kontinente usporadúval prejavy proti budovaniu atómových elektrární a vo Viedni začal pôsobiť ako stavitel a predstavil maketu Hundertwasserovho domu. Konečne sa mu podarilo preniesť idealistické názory a kritiku do praktickej roviny a začal pôsobiť ako takzvaný lekár architektúry. *Hundertwasserov dom* otvorili pre nájomníkov 17. februára 1986.

V roku 1992 navrhol dizajn štyroch telefónnych kariet a poštových známok pre Viedeň. Spracoval 366 originálnych obalov kníh pre knižný klub. V roku 1999 opäť odchádza bývať a pracovať na Nový Zéland.

Hundertwasser zomrel 19. februára 2000 na palube svojej lodi *Regentag* plaviacej sa na vlnách Pacifiku z Nového Zélandu do Európy na následky srdcového infarktu.

Hárček bol vytlačený ocelotlačou kombinovanou hĺbkotlačou v náklade 400 tis.kusov.

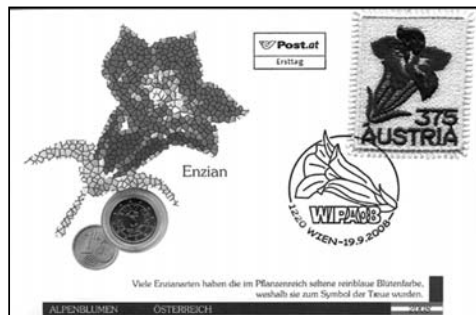
Rakúska pošta vydala ďalšiu príležitostnú známku z radu tých netradičných – tentokrát vyšívanú. Ide už o druhú vyšívanú známku (prvá vyšla 19. júla 2005 s vyobrazením kvetu plesnivca) v podobnej úprave

a rovnakej nominálnej hodnoty 3,75 eura z dielne Hämerle & Vogel. Vyšivaná známka vydaná 19. septembra 2008 zobrazuje **kvet encián** – horec (*gentiana clusii*) a bola vyrobená v počte 400 000 kusov. Všetky druhy enciánov, ktoré rastú na rôznych miestach Zeme, sú chránené.

Modrú farbu jeho kvetu dlžky štyri až päť cm je vraj výtvorom oblohy a vody. Romantici považujú modrý encián za symbol vernosti a túžby.

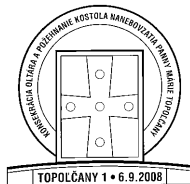
Keďže známka bola vydaná pri príležitosti výstavy

WIPA 2008, pošta pripravila pre zberateľov aj zvláštnu obálku prvého dňa, ktorá môže zaujať aj numizmatikov. Obálka obsahuje aj jednocentovú mincu, pretože na národnej strane mince je práve encián. (spracoval **-pem-**)

PREHLAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK september 2008

dátum, domicil, text pečiatky, autor, farba

100. výročie narodenia Karola Pádívého

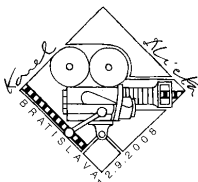

10. 9. 2008. TREŇCÍN 1

- 6. 9. 2008 Topolčany 1: **KONSEKRÁCIA OLTÁRA A POSVENENIE KOSTOLA PANNY MÁRIE** • Patrik Kubišek • čierna
- 10. 9. 2008 Trenčín: **100. VÝROČIE NARODENIA K. PÁDÍVÉHO** • Juraj Oravec • čierna

- 11. 9. 2008 Topolčany 1: **835. VÝROČIE 1. PÍSMENEJ ZMIEŇKY TOPOLČANY** • Miroslav Drgoňa • čierna
- 12. – 14. 9. 2008 Kašet: **PRAGA 2008** • František Horniak • čierna

- 12. 9. 2008 Bratislava 1: **SPOLOČNÉ VYDANIE S ČR - KAROL PLICKA** • Dušan Kállay • čierna
- 13. 9. 2008 Piešťany 1: **SLOVAKIA SUMMIT V4 2008** • František Horniak • čierna

SLOVENSKÁ POŠTA
18. - 21. 9. 2008

- 18. – 21. 9. 2008 kašet: **WIPA 2008** • Štefan Kubovič • čierna
- 21. 9. 2008 Kozáróvce: **80. VÝROČIE OBNOVY CHRÁMU SV. FILIPA A JAKUBA** • František Bedej • čierna

MALÁ ŠKOLA FILOKARTIE (3)

Alex Urminský

Adresová strana pohľadnice je tá, na ktorú sa píše adresa a je spoločná pre poštovú známku a pečiatku bez ohľadu na to, či ide o pohľadnicu s dlhou alebo krátkou adresou. Druhou stranou je **obrazová strana**. Pre-

tože krátke správy sa do roku 1904 písali na obrazovú stranu a po roku 1905 na adresovú stranu, a aby neprišlo k omylu, vyhýbame sa označeniu predná a zadná strana, ale uprednostňujeme označenie adresová strana a obrazová strana.

Orientácia obrazovej strany je **na šírku** vtedy, ak sa na obraz pozeráme tak, že pohľadnica má dlhšiu stranu vo vodorovnom smere. **Orientácia na výšku** je vtedy, ak je vo vodorovnom smere kratšia strana pohľadnice.

Hranou pohľadnice rozumieme jej okraj po obvode. Ten môže byť hladký, teda rovný, alebo tvarovaný, vykrajovaný.

Napriek tomu, že sme už vývoj a vzhľad pohľadnice zdanlivo dostatočne opísali, zostáva nám veľa povedať, či napísať o triedení pohľadníc podľa obrazovej časti, o obsahu a význame textov na pohľadnici a tlačovej technike, ktorá je pre hodnotenie pohľadnice často rozhodujúca. Tomu sa

budeme venovať postupne v ďalších pokračovaniach.

Obrazová strana pohľadnice s orientáciou na šírku, sign. Super 1094.

Žánrová blahoprajná pohľadnica z medzivojnového obdobia, orientovaná na výšku.

Žánrová pohľadnica zahraničnej produkcie s vykrajovanou hranou. Zlaté orámovanie sleduje vykrojenú hranu. Použitie pohľadnice v roku 1937.

3. Pohľadnice v časovom slede.

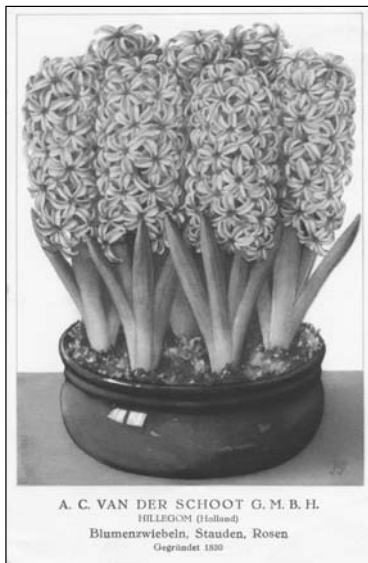
3.1 Zlatá éra pohľadníc (1896 – 1915) alebo pohľadnice ako najrozšírenejšie komunikačné médium na prelome 19. a 20. storočia.

Niekedy sa roky uvádzajú aj inak, napr. 1890 – 1914, a táto

doba má rôzne ďalšie prívlastky, napríklad pohľadnicománia, či veľká doba pohľadnic. Z pohľadu producentov pohľadnic to však bol určite aj „klondajk“. Druhá časť názvu tejto kapitoly možno znie príliš súčasne. O komunikačných technológiách sa píše hlavne v predchádzajúcich desaťročiach, keď sa stali symbolom a hnacím motorom modernej spoločnosti a stredoškolské i vysokoškolské štúdium bez informatiky, ktorej súčasťou sú komunikačné médiá, je nemysliteľné. Ak však použijeme dnešnú optiku na obdobie po vzniku a masovom rozšírení pohľadnic, musíme pripustiť, že poštové lístky a pohľadnice boli v uvedenom období veľmi

Pohľadnica Banskej Štiavnice, DA, nepoužitá, edit. Ernest Žigmund.

významným, určite najrozšírenejším komunikačným prostriedkom – médiom. Používali sa v obchodnej a firemnej korešpondencii, v reklame, sprostredkovali informácie o všetkom, čo sa v krajine i vo svete dialo. Dominantné boli v medzilidskej komunikácii osôb, rodín, ale aj inštitúcií. Pohľadnica bola zároveň aj najlacnejším komunikačným prostriedkom v dôsledku zníženia porta uvoľnením listového tajomstva, teda korešpondenciou bez obálok. Na lístkoch boli tlačené ponuky, cenníky, faktúry a vlastne všetko, čo bolo potrebné pre rozvíjajúcu sa priemyselnú výrobu v Európe a v Severnej Amerike. Rozvoj výroby podmienil rozvoj dopravy a k tomu bola treba lacná a rýchla komunikácia. (Telegraf a telefón boli v štádiu vývinu, siete boli skromné a používanie drahé.)

Rozvoj železničnej dopravy sa prejavil v rozmachu osobnej dopravy. Kým dovtedy ľudia cestovali na vozoch, páni na kočoch, na dlhšie cesty v dostavníkoch, železnica bola rýchlejšia a lacnejšia. Aj obyčajní ľudia odkladali vandrovné palice a cestovali vlakom. Predtým sa pltník zo Serede či z Komárna vrátil pešo na Liptov o týždeň až 10 dní, vlakom ani nie za deň! Cestovalo oveľa viac ľudí a oveľa častejšie. Poznávali nové mestá, kraje i krajiny. Vystahovalci zo Slovenska aj iné kontinenty. Módou pre majetnejších bolo „sfahovanie sa na letný byt“ (dnešné chalupárenie), ktoré bolo predobrazom budúcich dovolení u zamestnancov a neskôr aj rekreácií. Intenzívne sa rozvíjali kúpeľné mestá, horské a podhorské rekreačné oblasti, prímorské sídla s plážami.

Dokladom takéhoto putovania a spoznávanie ako spoločenskej prestíže, bolo zasielanie „kariet“ z ciest. Slovami sa všetko vyjadriť nedalo a písať podrobné listy vyžadovalo veľa času. Doba sa zrýchľovala tak ako doprava

Firemná pohľadnica s natlačenou ponukou cibulových kvetov. Frankovaná ako „tlačivo“, známka s perlinou.

Plnofarebná litografia Kronstadtu, odoslaná v r. 1898 do Miklošfalvy., edit. Vilhelm Hiemesh, Kronstadt.

a rástla ekonomika. Ľudia si začali uvedomovať hodnotu času a mnohí začali prežívať stresy z jeho nedostatku. Preto bola pohľadnica veľmi prijateľným a obľúbeným prostriedkom, aby svojim známym, príbuzným, obchodným partnerom či kolegom, podali **informáciu – krátku textovú a obrazovú správu** o tom, kde sa nachádzajú a ako to tam vyzereá. Obraz povedal určite viac ako obsiahly list. Veď kto nebol predtým v stoličnom meste, v Prešporku či v Pešti, Viedni alebo v Tatrách, nemal často ani tušenie, ako to tam vyzereá.

Miestopisné, možno ich nazvať aj zemepisné či geografické pohľadnice boli v tomto smere najužitočnejšie. Pred rokom 1900 boli tlačené prevažne litograficky, kameňotlačou. Tieto patria medzi najkrajšie a najkultivovanejšie

výtvary v odbore pohľadníc a patria k ozdobám zbierok. O ich tlači ako aj o ostatných tlačových technikách sa dozvieme viac v inej časti.

V čase litografií vrcholilo obdobie secesie, ktorá obsiahla všetky formy umeleckej tvorby, a teda neobišla ani pohľadnice. Najčastejším prejavom secesie sú rastlinné motívy dekorujúce obrazy budov alebo ulíc a text Pozdrav z ..., vpísaný do vlajúcej stuhu. Pri väčšom súbore litografií z jedného mesta zistíte, že obraz litografií bol zostavený z viacerých samostatných tlačiacich kameňov, ktoré sa používali na vytváranie kombinácií objektov. Tak sa stalo, že do tlačovej dosky sa dostal aj kameň z iného mesta a neraz spôsobuje zberateľovi problém s identifikáciou objektu, ktorý v tom meste vlastne nie je.

Madrid, Španielsko. Litografia odoslaná v r. 1899 do Klátovej Novej Vsi (TO).

Slovenská pošta na výstavách Praga 2008 a WIPA 2008

Slovenská pošta, a. s., sa prostredníctvom stánku Pofis zúčastnila dvoch významných akcií: Svetovej výstavy Praga 2008 spojenej s 11. veľtrhom Sběratel v Prahe 12. až 14. 9. 2008 a Svetovej výstavy WIPA 2008 v dňoch 18. až 21. 9. 2008 vo Viedni. Obe významné akcie púťali veľký záujem zberateľov aj ďalších návštevníkov. Stánok po celý čas trvania oboch akcií navštívilo množstvo zberateľov.

V Prahe bol stredobodom záujmu háčiek spoločného vydania s Českou republikou, umocnený aj vydare-

nou autogramiádov autora D. Kállaya a ryta M. Ondráčka. Nemalú zásluhu na tom majú aj obaja umelci, pričom už teraz možno predpovedať, že v ankete oboch krajín o najkrajšiu známku roka 2008 sa háček umiestni na poprednom mieste.

Záujem bol aj o ďalšie naše novinky, tiež o námety aj z predchádzajúcich rokov a o poštový lístok vydaný k výstave.

Vo Viedni sa úplne vypredala známka (Dália) s kupónom, na ktorom bol emblém WIPA08. Záujem návštevníkov pri stánku Pofis sa sústredil aj na ďalšie zberateľské materiály, na poštové lístky a celinové obálky s prítlačou, ale aj na známkový materiál s rôznymi námetmi. Na oboch výstavách bol k dispozícii aj kašeť, ktorým si mnohí návštevníci nechali opečiatkovať svoje materiály na pamiatku týchto akcií. **MP**

WIPA08

Košický hárček – rozlíšenie hárčekových polí podľa skutočného umiestnenia na tlačovej doske (VII)

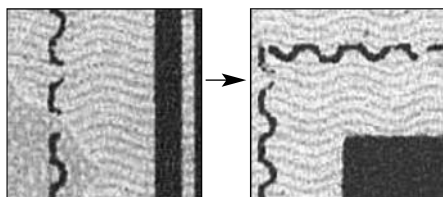
Jaroslav Čtvrtečka

IV. Terciárne chyby na jednotlivých tlačových doskách – vyobrazenia (5)

Hárčekové pole 9 (10)

Kombinácia dosiek 111

- **SZ 1 známka 5K - (1)** – vľavo prerušený 12. a 13. oblúčik zúbkov zhora,

známka 6K - (2) – vľavo prerušený 1. oblúčik zúbkov zhora,

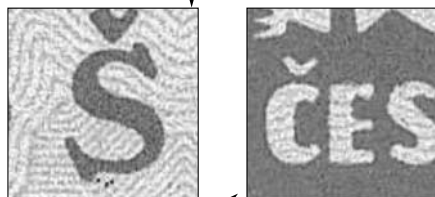
- (3) – hore prerušený 4. oblúčik zúbkov zľava.

- **M 1 nápis ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA - (1)** – v druhom písmene K dve biele škvrny,

nápis PREZIDENTA - (2) – cca 1 mm vľavo od písmena P bod,

dolné meandre - (3) – vľavo, 5,3 mm šikmo dole od ľavého rohového meandra bod.

- **Č 1 nápis KOŠICE - (1)** – pod písmenom Š bližšie k pätke tri slabé body,

známka 2K - (2) – horná priečka 1. písmena E nápisu ČESKOSLOVENSKO tvorí „bublínku“, na časti nákladu,

nápis ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA - (3) – 4 mm

dĺhá vodorovná škvrna pod **VE**, v malej časti nákladu, →

pravé ukončenie stuhu - (4) – škvrna na dolnom ohybe stuhu, v malej časti nákladu,

nápis 1945 modrý - (5) – škvrna na hornej vonkajšej časti oblúka 5, v malej časti nákladu.

Kombinácia dosiek 222

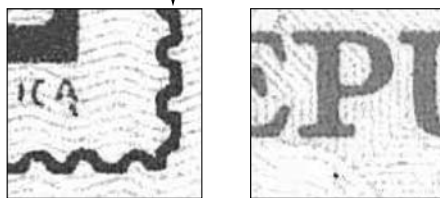
- **SZ 2 známka 2K - (1)** – vpravo, medzi známku a zúbkovaním, pri hornom rohu známky zvislá 1,5 mm dlhá čiara, viditeľná pri posune červenej – sivozelenej,

známka 6K - (2) – dole poškodený 3. a 4. oblúčik zúbkov zľava,

pravé meandre - (3) – vpravo, 9,5 mm od 1. meandra zhora zvislá dvojica bodov.

• **M 2 pravé meandre - (1)** – vpravo, 11,2 mm od 2. meandra zdoľa bod.

• **Č 2 známka 6K - (1)** – dole, medzi známku a zúbkovaním 0,8 mm pod pravým rohom známky zvislá škvrna (nedokonalá retuš dolnej časti písmena A mena GAJDZICA),

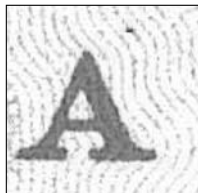

nápis REPUBLIKY - (2) – 0,9 mm pod písmenom P bod,

nápis KOŠICE - (3) – tesne pod písmenom Š zreteľná škvrna, v malej časti nákladu, prechádzajúca do bodu, na prevažnej časti nákladu,

nápis APRÍL - (4) – 1,1 mm vpravo nad písmenom **A** bod,

pravé meandre - (5) – 1 mm dlhý zvislý oblúčik, priliehajúci k ľavému okraju stuhy nad 1. meandrom, viditeľný pri posune červej farby, na malej časti nákladu.

Hárčkové pole 10 (2)

Kombinácia dosiek 111

- **SZ 1 známka 5K - (1)** – v ohybe pravej zadnej tlapy prerušenie široké 0,6 mm, tzv. „zlomená tlapa“,
- **známka 6K - (2)** – zúbkovanie pod písmenami **OS** názvu **ČESKOSLOVENSKO** zoslabené,
- **(3)** – vľavo prerušený oblúčik medzi 2. a 3. zúbkom zhora,
- **M 1 známka 6K - (1)** – meno **LEO GAJZICA** zoslabené, na časti nákladu, na väčšej časti nákladu výrazne zoslabené,
- **ľavý horný oblúk stuhy - (2)** – 9 mm šikmo vľavo nad oblúkom 0,2 mm dlhá vod. čiara,

- **Č 1 nápis 1945 červený - (1)** – 1,7 mm pod číslicou 4 bod (pod ním ešte ďalšie 2 - 3 body).

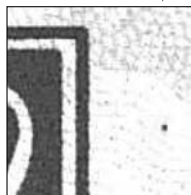
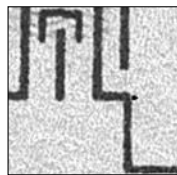
Kombinácia dosiek 222

- **SZ 2 známka 5K - (1)** – v ľavom hornom rohu medzi zúbkovaním a známkou, tesne pod druhým horným zúbkom zľava zvislá 7,5 mm dlhá prerušovaná čiara, v malej časti nákladu; 2,8 mm dlhá čiara (17 bodov), v malej časti nákladu, prechádza do čiar 0,9 mm dlhej (9 bodov rôznej intenzity), v prevažnej časti nákladu,
- **známka 6K - (2)** – dolu, sprava poškodený 4. - 7. oblúčik zúbkov.
- **M 2 ľavé meandre - (1)** – vľavo, 12 mm od 8. meand-

ra zhora skupina malých bodov, (v strede výraznejší bod),

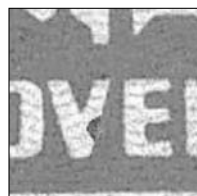
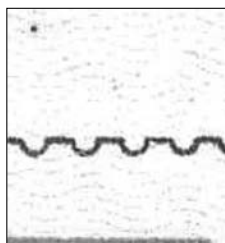
nápis 1945 modrý - (2) – vo vnútri rámčeka 1,9 mm nad ľavým dolným rohom bod.

- **Č 2 veľký štátny znak - (1)** – 2 mm vpravo a 2,5 mm pod hornou úroveň štátneho znaku bod,

nápis 1945 červený - (2) – vpravo, 2,6 mm za hornou časťou číslice 5 bod,

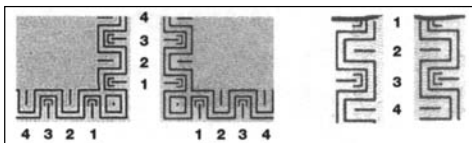
známka 2K - (3) – 5,2 mm nad horným okrajom, nad 6. zúbkom sprava bod,

(4) – v pravej vonkajšej časti písmena **V** názvu **ČESKOSLOVENSKO** poškodenie, na časti nákladu.

Farby sú označené skratkami: **SZ** – sivozelená, **M** – modrá, **Č** – červená.

Okrajové kresby hárdčeka – meandre – sú v textoch číslované takto:

Čo pribudlo do našich zbierok slovenských verejných TK?

V MOT 121 som naposledy opisoval verejnú TK od spoločnosti T-Com (A 207).

Až v týchto dňoch sa mi dostala do rúk ďalšia TK, ktorú vydala spoločnosť T-Com, ale už v roku 2008 (obr. 1).

A 208   **Nadačný fond Slovak Telekom**   **čip GEM 6b**
 (ruky dieťaťa a jeho čelo)
 1/2008 30 000 ks   120 Sk (60 jednotiek)   30 000 ks

Na TK spoločnosti T-Com, bol použitý čip GEM 6b od francúzskej firmy GEMPLUS. Zatiaľ nemám vedomosť, či sa na TK objavil aj čip GEM 6a. Na karte A 208 je použitý číselník TČi 3 (nové označenie podľa môjho nového katalógu – vydanie august 2007, bližšie pozri MOT 113, nahrádzajúce pôvodné označenie TČi), pričom číselník je umiestnený vpravo dolu na jej zadnej strane. TK má platnosť do 30.06.2010.

Sbĕratel 2008 - čínske zaujímavosti na TK

Len nedávno, v dňoch 12. až 14. septembra 2008 prebehol v Prahe už 11. ročník medzinárodný veľtrh poštových známok, mincí, telefónnych kariet, minerálov a zberateľstva (ďalej len „Sbĕratel 2008“). V porovnaní s doterajšími ročníkmi bol predsa len výrazne iný – prebiehal súbežne na miestach

a v čase konania Svetovej filatelickej výstavy PRAGA 2008. Starší si iste spomenú, že Praha naposledy hostila svetovú výstavu známok pred dvadsiatimi rokmi, ešte v roku 1988, t. zn. ešte za socializmu. Iste sa nájde niekto, kto sa pokúsi obidve výstavy porovnávať – po všetkých stránkach, ale mne to na tomto mieste neprináleží, ani sa o to nechcem pokúšať, a to napriek tomu, že oboch akcií som sa osobne zúčastnil.

Ani nie tak dávno (napr. MOT 118 a MOT 120) som priniesol informácie o niekoľkých čínskych zaujímavostiach na TK, ktoré sa objavili na zberateľskom trhu hlavne prostredníctvom čínskych obchodníkov, ktorí si už zvykli v posledných rokoch sa zúčastňovať akcie „Sbĕratel“. Najznámejší z nich je Xu Wei. Aj tento rok sa nenechal zahabiť a opäť prekvapil niektorými novými puzzle z pre-paid kariet, medzi ktorými dominovalo puzzle z dvoch kariet, ktoré oficiálny katalóg výstavy zaradil medzi zberateľské rarity vydané k tohtoročnému ročníku Sbĕratel. Ide o puzzle (obr. 2), kde na pravej časti je námet nemeckej výplatnej poštovej známky Michel 1178 z roku 1983, na ktorej si ešte vtedy západonemecká poštová správa pripomenula 100. výročie narodenia svetoznámeho spisovateľa Franza Kafku, rodáka z Prahy. Známa mala nominálnu hodnotu 80 vtedajších pfenigov, náklad 32,4 milióna kusov, pričom na známke dominovala okrem Kafkovho autorského podpisu len tmavá silueta Týnskeho chrámu nachádzajúceho sa na Staromestskom námestí. Na ľavej strane je pohľad – fotografia na Týnsky chrám. Obidva námety z puzzle – Týnsky chrám a Franz Kafka sú vo svete dostatočne známe. Preto by bolo vhodné o nich aspoň v stručnosti niečo napísať.

Franz Kafka sa narodil 3. júla 1883 v Prahe a zomrel 3. júna 1924 v Kierlingu pri Viedni. Je považovaný za najslávnejšieho po nemecky píšuceho Pražana, spisovateľa

židovského pôvodu a za jedného z najvýznamnejších prozaikov svetovej literatúry 20. storočia. Jeho rodným jazykom bola nemčina, ktorou v tom období hovorilo asi 10 % Pražanov. Týmto jazykom aj písal a v ňom sa aj preslávil. Ovládal však aj češtinu, rovnako ako jeho celá rodina. V roku 1906 po vyštudovaní práva promoval a následne sa zamestnal v Robotníckej úrazovej poisťovni v Prahe, kde prežil prevažnú časť svojho krátkeho života. Popri práci sa snažil po večeroch písať a venovať sa literárnej činnosti. Kvôli tuberkulóze odchádza v roku 1922 z práce, na jeseň roku 1923 sa presťahoval do Berlína. O necelý rok nato však zomiera v relatívne mladom veku 40 rokov v pľúcnom sanatóriu v Kierlingu pri Viedni. Pochovaný je však v rodnom meste – v Prahe na židovskom cintoríne.

Kostol Matky Božej pred Týnom alebo ľudovo **Týnsky chrám** v Prahe na Staromestskom námestí pochádza zo 14. storočia. Na tomto mieste stával už v 11. storočí románsky kostolík, ktorý bol nahradený v druhej polovici 13. storočia ranogotickou stavbou. V tomto kostole kázal Konrád Waldhauser - kritik cirkevných mravov. Až v 14. storočí bol založený súčasný gotický kostol, ktorý sa stal hlavným staromestským kostolom. Na stavbu mal značný vplyv Matej z Arrasu a najmä Petr Parléř. Toho pripomína najmä zdobené priečelné okno výšky 28 metrov, veľkolepý severný portál a okná hlavnej lode. Začiatkom 15. storočia chrám chýbali už len veže, štít a krov. Po husitských vojnách mala byť stavba dokončená a zastrešená, ale drevo na krov bolo miesto toho použité na stavbu šibeníc pre Roháča z Dubej a jeho 50 druhov, popravených Žigmundom na Staromestskom námestí po dobytí poslednej husitskej bašty – hradu Sion. O 20 rokov neskôr bol krov konečne zhotovený. Za Jiřího z Poděbrad, zvoleného za kráľa na nedalekej Staromestskej radnici,

sa kostol dostavoval – bol postavený štít hlavnej lode a severná veža. Na štít bola umiestnená jeho socha „husitského kráľa“ a nad ňu potom obrovský pozlátený kalich, ako symbol prijímania. Kráľova socha bola nahradená v roku 1626 postavou Madony od Kašpara Bechtelera a Madonina svätôžiaru bola vyrobená z kalicha. Južná veža pochádza až z roku 1511. Veže sa týčia do výšky 80 metrov. Táto pôvodne gotická budova sa v priebehu storočí ďalej vyvíjala a v súčasnej dobe nesie prvky všetkých možných architektonických štýlov.

Toto puzzle z dvoch prepaid kariet, ktoré bolo vydané špeciálne k tomuto zberateľskému veľtrhu je doplnené na pravej časti čínsko-anglickým textom „11th International Fair for Stamps, Coins, Cards, Minerals and Collecting, 12-14 SEPT. 2008 PRAGUE, CZECH REPUBLIC“. Súčasne sa dozvedáme, že náklad puzzle je len po 100 kusov!

Obidve karty obsahujú aj kódové označenie CTT-JZ-06-17990-07-P18 a za tým v zátvorke čísla (1 – 2 a 2 – 2). Obidve karty majú nominálnu hodnotu po 50 jüanov, čo je niečo viac ako po 158 Sk.

Čínsky obchodník Xu Wei popri opísanom puzzle osobne predstavil aj dve ďalšie puzzle, ktoré majú vzťah k akcii Sběratel 2008. Prvým z nich je dvojkusové puzzle s pohľadom na asi dva najznámejšie objekty v Prahe – **Hradčany a Karlov most** (obr. 3). V ľavej dolnej časti puzzle dominuje obraz známky s nominálnou hodnotou 45 Kč, ktorá bola vydaná 20. 6. 2007 práve k Svetovej výstave PRAGA 2008 a pri príležitosti 650. výročia postavenia Karlovho mosta.

Toto puzzle z dvoch prepaid kariet je doplnené na pravej časti rovnakým čínsko-anglickým textom ako na predchádzajúcom. Z uvedeného textu vyplýva, že náklad puzzle je tiež len po 100 kusov! Obidve karty obsahujú aj kódové označenie CTT-JZ-06-17990-07-P17 a za tým v zátvorke čísla (1 – 2 a 2 – 2). Obidve karty majú pôvodnú nominálnu hodnotu tiež po 50 jüanov.

Ďalším – tretím a posledným puzzle k tejto akcii je dvojkusové puzzle s pohľadom na vnútorný – peší priestor **Karlovho mosta** (obr. 4 na obálke), s čelným pohľadom na jednu z dvoch koncových mostných veží. Staromestská mostná veža je považovaná za jednu z najkrajších gotických stavieb. Na moste je galéria asi 30 barokových plastik. Pieskovcové originály sú postupne nahradzované kópiami.

Puzzle z dvoch prepaid kariet je doplnené na ľavej časti rovnakým čínsko-anglickým textom ako na predchádzajúcich dvoch. Z uvedeného textu sa dozvedáme, že náklad puzzle je do tretice tiež len po 100 kusov! Obidve karty obsahujú aj kódové označenie CTT-HN-JZ-06-197-07-P42 a za tým v zátvorke čísla (1 – 2 a 2 – 2). Obidve karty majú pôvodnú nominálnu hodnotu po 5 jüanov, čo je asi necelých 16 Sk.

Nálepky na balíky vrátené z cudziny

Poštové zásielky vnútroštátneho i medzinárodného styku občas nemožno doručiť adresátom. Týka sa to i balíkov zasielaných z územia Slovenska do cudziny. Zahraničnú pošta spravidla operatívne vráti zásielku na adresu odosielateľa na Slovensku. Výnimku tvoria iba balíky, s ktorými sa má zaobchádzať inak, a to napríklad, ak si odosielateľ alebo adresát želá v prípade nedoručiteľnosti ju doposlať, ak zásielka nevyhovuje zasielacím podmienkam alebo ak sa jej obsah môže pokaziť a podobne.

Pri vrátení balíka s cudziny pošta zaň vyberá sumu zhodnú ako by bola za novo poslaný balík.

Dôvody, pre ktoré sa balík z cudziny vracal, sa vyznačovali na medzinárodných balíkových sprievodkách podľa dostupných dokladov hlavne tromi spôsobmi:

1. Oficiálne vydanými nálepkami s predtlačným textami o dôvode vrátenia balíka.
2. Vytvorené vyhotovenými nálepkami s príslušnými textami.

3. Odtlačkami pečiatok s textami dokladujúcimi dôvod vrátenia balíka.

1. Oficiálne vydané nálepky

Tieto majú texty vedľa ohraničených políčok, začiarknutím ktorých možno vyznačiť dôvod resp. dôvody, pre ktoré sa balík vracia odosielateľovi. Nálepky, ktorých texty sú dvojjazyčné, francúzske a v jazyku krajiny, z ktorej sa balík vracia, majú spoločné niektoré znaky, ako napríklad označenie tlačíva, farba papiera, obsah otázok a podobne. Úprava nálepiek vychádza pravdepodobne z medzinárodných dohôd poštových správ združených v Medzinárodnej poštovej únii (UPU).

a) Nálepky s označením C33/CP10

Nálepky, ktoré používala Česká pošta, boli vytlačené zelenou farbou na ružovom papieri. V hornej časti je označenie tlačíva a jeho číselné označenie RETOUR C33/CP10. Vľavo pod tým je dvojjazyčný text v dvoch riadkoch *Cocher la mention utile / Označit krížikom*.

Smerom dolu nasleduje tlač šesť možností vyznačenia dôvodu vrátenia a jedno prázdne políčko, vedľa ktorého je vybodkovaná čiara na vyznačenie prípadného ďalšieho dôvodu vrátenia balíka.

Nálepky používané Talianskou poštou sú vytlačené na žltomnom papieri čiernou farbou. V hornej časti sú dvojriadkové texty vyznačujúce názov tlačíva a jeho číselný kód vo francúzštine a v taliančine RETOUR C33/CP10 / RINVIO (Mod. 24B). Pod prerušovanou čiarou je dvojriadkový francúzsko – taliansky text upozorňujúci na vyznačenie dôvodu balíka krížikom. Pod ním je predtlačných 11 možností, dôvodov na vrátenie balíka. V spodnej časti je vybodkovaná čiara na podpis vyplňujúceho.

b) Nálepky s označením CN15

nahradiili na prelome tisícročí nálepky s označením C33/CP10. Sú vytlačené čiernou farbou na červenom papieri. Úprava nálepiek s Česka, Ruska za Maďarska je až na malé drobnosti podobná.

Spoločné znaky: V prvom riadku majú všetky nápis

Letecký neskladný cenný balík s udanou cenou 1 000 Sk, odoslaný súkromnou firmou z Trenčína 19. 9. 2000, adresovaný do talianskeho Livorna, bol pre nevyžiadanie vrátený adresátovi. Dôvod vrátenia je vyznačený krížikom na talianskej verzii nálepky C33/CP10. Na medzinárodnej balíkovkej sprievodke k vrátenému balíku je ešte niekoľko nálepiek dokladujúcich spôsob prepravy a cenný obsah balíka. Celkové výplatné za balík pri podaní vo výške 884 Sk bolo uhradené odtlačkami výplatného stroja podacej pošty Trenčín 1. Na zadnej strane sa nachádza deväť odtlačkov po 90 Sk a na prednej v strede jeden odtlačok s hodnotou 74 Sk.

Medzinárodná sprievodka vzor CP2 k balíku s hmotnosťou 9,9 kg, odoslanému pozemnou cestou zo Skalice do Moskvy 28. 12. 1998. Na výstupnej pošte Bratislava 090 bol 31. 12. 1998. Výplatné vo výške 725 Sk bolo uhradené nalepením 14 kusov známok po 50 Sk + jednej známky 20 Sk + jednej známky 5 Sk na ľavej strane sprievodky. Z Moskvy bol balík ako nevyžiadaný vrátený odosielateľovi. Dôvod vrátenia je vyznačený na nálepke CN15 v jazykovej úprave krajiny adresáta. Balík bol vrátený na Slovensko pozemnou cestou, čo dokladuje i odťahok vstupnej pošty na Slovensko Košice 2 s dátumom 19. 3. 1999. Na zadnej strane sprievodky je pripojený Poplatkový listok vystavený vstupnou poštou s vyznačením cudzozemského doplatného vo výške 886,06 Sk. Toto doplatné bolo uhradené odťahkom výplatného stroja s propagačným textom pošty Senica nad Myjavou 1 s nastavenou sumou 886 Sk.

Provizórne vyhotovená nálepka s vyznačením dôvodu nedoručiteľnosti „neprijato / Refuse“ je umiestnená na medzinárodnej sprievodke k súrnemu balíku z Nového Mesta nad Váhom do Hostinného nad Labem s hmotnosťou 5,3 kg. Balík bol podaný na pošte Nové Mesto nad Váhom 30. 7. 1996. Na výstupnej pošte do ČR Bratislava 090 bol 31. 7. 1996, do ČR prešiel cez vstupnú poštu Břeclav 120 dňa 1. 8. 1996. Na dodacej pošte tohto druhu balíkov pre adresáta - Pardubice 2 bol 2. 8. 1996. Ďalšia manipulácia s balíkom bola na pošte Pardubice 2 dňa 9. 8. 1996. Vďaka prečiarknutého adresného miesta je odťahok dátumovej pečiatky s údajom 16. srpna 1996 (čo je pravdepodobne chybný údaj) napravou od nej výraz RETOUR, ktorý určuje, že balík sa má vrátiť odosielateľovi. Na Slovensko na poštu Bratislava 090 došiel 13. 8. 1996 a na dodaciu poštu tohto druhu balíkov pre odosielateľa, Trenčín 1, dňa 14. 8. 1996. Na zadnej strane medzinárodnej sprievodky sú informácie, že odosielateľovi bolo vrátenie balíka oznámené 14. 8. 1996, prevzatie urované 11. 9. 1996. Balík bol po zaplatení spätného doplatného vo výške 399,80 Sk vydaný odosielateľovi 12. 9. 1996. Spätné doplatné bolo uhradené odťahkami výplatného stroja pošty Trenčín 1 (2 x 90 Sk + 50 Sk + 66,80 Sk).

RETOUR CN15, texty a orámované priestory na vyznačenie dôvodu vrátenia sú rozdelené do dvoch stĺpcov. Texty označujúce dôvod vrátenia sú dvojzajčné; na prvom mieste je text vo francúzskom jazyku a na druhom mieste v jazyku krajiny pôvodu nálepky.

V prvom stĺpci dolu je miesto na štyri údaje vrátenie prázdneho priestoru na dopísanie ďalšieho dôvodu, v druhom stĺpci na dva údaje.

Rozdiely: Česká verzia má pod „CN15“ údaje „(C 33/CP 10)“, vľavo dolu možno nájsť číslo tlačiva 17-010 a údaj tlačie, v našom prípade (I.97)

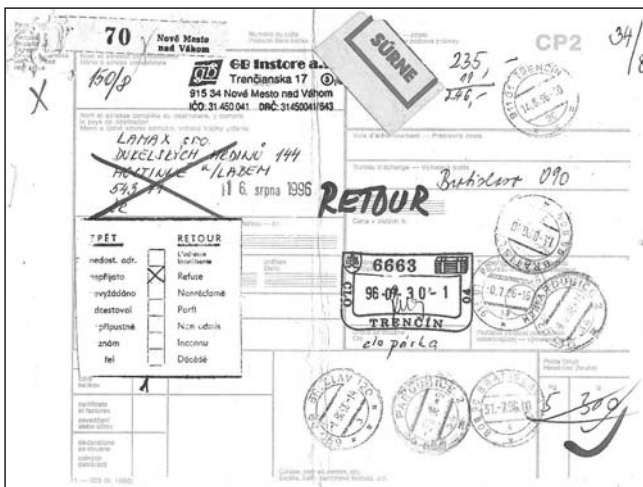
Maďarská verzia má pod nápisom RETOUR i zodpovedajúci maďarský text VISSZA. Pod údajom CN15 má text (ancien C33/CP10), voľne preložené – predtým C33/CP10. V dolnej časti sú

údaje tlačiarne.

Ruská verzia má pod textom RETOUR podobný text v ruštine (Vozvrat) azbukou. Pod údajom CN15 je dvojriadkový text (ancien C33/CP10) / (prežnij – azbukou C33 CN10).

2. Provizórne vyhotovená nálepka

Zatiaľ možno doložiť iba provizórne vyhotovenú nálepku Českej pošty. Nálepka má vytlačené texty v dvoch stĺpcoch, medzi ktorými je sedem zvisle spojených štvorcíkov na vyznačenie dôvodu vrátenia. V ľavom stĺpci pod podčiarknutým textom ZPĚT sú texty v češtine a v pravom stĺpci pod nápisom RETOUR

Medzinárodná sprievodka k cennému balíku s udanou cenou 27 000 Sk podanému na poštovú prepravu na pošte Stará Turá 2. 11. 1999 adresátovi v Budapešti s výplatným vo výške 594 Sk, uhradeným odtlačkom výplatného stroja podacej pošty. Pre neprijatie balíka adresátom bol tento vrátený späť odosielateľovi. Požiadavku na vrátenie balíka v prípade nedoručiteľnosti vyznačil odosielateľ i vľavo dolu na sprievodke v príslušnom priestore. Dôvod vrátenia je vyznačený na maďarskej nálepke CN 15 a v príslušnom rámečku pečiatky RETOUR v tvare šípky smerujúcej do priestoru údajov odosielateľa. Doplatné za spätné zaslanie vo výške 256,80 Sk je na zadnej strane sprievodky uhradené odtlačkami výplatného stroja pošta Trenčín 1. Balík prišiel späť na Slovensko 22. 12. 1999, odosielateľ ho prevzal 28. 12. 1999.

podobné texty vo francúzskom jazyku. Provizórna nálepka bola použitá v roku 1996.

3. Odtlačok pečiatky s textami označujúcimi dôvod vrátenia balíka

Odtlačok pečiatky určenej na tento účel zatiaľ možno doložiť iba na balíkovej sprievodke k balíku vrátenému z Maďarska. Najvýraznejším prvkom pečiatky je veľká šípka, ktorá má v dolnej časti nad čiarou nápis RETOUR, pod čiarou znázorňujúcou šípku je rozmiestnených päť štvorcíkov a pod nimi sú vo francúzskom jazyku slovné vyjadrenia dôvodu vrátenia. Použitie tejto úpravy možno doložiť z roku 1999.

Na ulahčenie zistenia dôvodov vrátenia na nálepkách tu neuvedených poštových správcov použijú nasledujúci prehľad dôvodov vo francúzskom a slovenskom jazyku.

Déménagé	Prestahovaný
Refusé	Neprijaté
Non réclamé	Nevyžiadané
Parti	Odcestoval
Inconnu	Neznámy
Décédé	Zomrel
Adresse insuffisante	Nedostatočná adresa

Malý výskyt sprievodiek k balíkom vrátených z cudziny na Slovensko dáva predpoklad ich využitia v zbierkach Slovenska ako zriedkavých filatelistických materiálov a ich vhodné prezentovanie vo výstavných exponátoch by mohlo mať priaznivý vplyv na výsledok jeho hodnotenia.

Dušan Evinic

Pramene: 1. M. Sýkorová – Poštová prevádzka II. 2. Zbierka autora

Pozvánka do Trnavy

V dňoch 23. – 26. októbra 2008 sa v Zádoslovenskom múzeu Trnava uskutoční Regionálna výstava TIRNAVIA 2008 a výstava PREMIÉRA. Organizačný výbor rozhodol o prijatí celkom 60 exponátov, vrátane vystavovateľov z družobných krajov Trnavského samosprávneho kraja – z južnej Moravy a zo srbskej Vojvodiny. Ozdobou bude v teritoriálnej triede Afganistan J. Petříka, nedávno vystavovaný aj na Svetovej výstave PRAGA 2008 alebo exponát J. Pišu 50 rokov čsl. perfinov. Exponáty s pozliatými medailami budú vystavené aj v tematickej triede a v triede poštovej histórie. Počas výstavy sa v sobotu 25. októbra uskutoční zasadanie Komisie námetovej filatelie. Na návštevu výstavy pozýva ZKF západoslovenského regiónu a KF Tirnavia. (JM.)

Oznam

Firma **Temafila** od augusta zrušila predajňu so zberateľským tovarom na Sládkovičovej ul. v Žiline.

Ďakujeme všetkým zákazníkom za prejavenu dôveru a všetkým dodávateľom za dlhoročnú spoluprácu.

Momentálne nás nájdete na stránke

www.zbieram.sk, prípadne

na našej emailovej adrese:

temafila@zbieram.sk,

(Karol Franek: 0949 806611, 0910 624511)

Poštová známka – reprodukcia alebo umelecké dielo?

Martin Vančo

Počas ročného pôsobenia na Slovenskej pošte som sa stretol s rôznymi názormi na to, čo je to poštová známka. Teda či ide o tlačovinu so špecifickým účelom použitia, tzn. poštovú cenu alebo o malé umelecké dielo vo forme grafického listu. Absencia presnej definície pojmu ďalej vedie ku skresleným názorom o tom, že poštová známka „reprodukuje“ iné existujúce umelecké dielo. Táto skutočnosť je determinovaná najmä tým, že na Slovensku neexistuje kritika poštových známok v zmysle diverzifikovanej teórie grafiky v širšom kontexte dejín umenia. To zasa vychádza zo skutočnosti, že poštová známka nie je vnímaná ako samostatné umelecké dielo, ale len ako poštová úžitková grafika. Preto

účely použitia na poštovú známku, čoho významným prípadom je emisia „Umenie“.

Nepopierateľným faktom je, že poštová známka v prípade zhotovenia rytinou je úžitkovou grafikou z hľadiska jej použitia v poštovej preprave. Umelecká grafika síce patrila do začiatku 20. storočia medzi reprodukčné techniky, ale s rozvojom fotochemických techník, napr. fotografúra³, tlačiarenská litografia alebo ofset, sa rytá známka stáva svojbytným výtvarným druhom, ocelorytinou. Jej úžitkový charakter stanovuje už len faktor objednávateľa diela, tak ako v prípade knižnej ilustrácie alebo ex librisu, kde objednávateľ stanovuje tému, ale výber motívu a jeho výtvarná realizácia je na samotných umelcoch. Z hľadiska použitia termínu „reprodukcia“, ktorá by mala mať totožnú vizuálnu štruktúru s predlohou, možno hovoriť len o ofsetových známkach vydávaných od roku 2004, a to len v prípade výtvarných diel, ktoré neboli vytvorené na účely výroby známky (napr. emisie Bienále ilustrácií alebo detské známky).

Aegidius Sadeler – Jan Bruegel: Krajina s riekou, l. č. G 2262, 1590 – 1630, papier, mediryt, 18,8 x 29 cm. Majetok SNG. Repró: Centrálny katalóg SNG.

ma zaujala ponuka Filozofickej fakulty UK vypracovať oponentský posudok na diplomovú prácu čerstvej absolventky odboru Dejín umenia FIF UK Silvie Benkovej.¹ Vzhľadom na skutočnosť, že autorka v práci rozlišuje medzi „námetmi reprodukovacími existujúce umelecké dielo“² a medzi „voľnými výtvarnými návrhmi“, táto štúdia sa bude zaoberať problémom reprodukcie v známkovej tvorbe. V prvom rade z pohľadu grafiky ako reprodukčnej techniky a v druhom rade z hľadiska námetov poštových známok, ktoré neboli vytvorené na

účely výroby známky, pracovný postup pri ich vzniku sa ale dá porovnať so starými grafikami 15. – 16. storočia, ktoré boli vytvorené na základe existujúcich, najmä maliarskych, predlôh.

Tradičia grafických reprezentácií významných malieb siaha do Talianska 15. storočia, keď napríklad dielňa Andreu Mantegna začala produkovať grafické prepisy jeho diel, ktoré tak získali na popularite medzi širšou verejnosťou, že sa tlačiarne začali venovať grafickým spracovaniam obrazov súdobých majstrov. Možnosti grafiky na propagáciu vlastných diel vzápätí využili viacerí umelci: Titian v Benátkach začal spolupracovať

Jeremias Winkler – David Teniers: Pokušenie sv. Antona, I. č. 2216, 1650 – 1700, papier, mediryt, 21,1 x 32,2 cm. Majetok SNG. Repro: Centrálny katalóg SNG.

s Domenicom Campagnolom na drevorezoch a Rafael v Ríme s Marcantoniom Raimondim na rytinách⁵. Nakoniec aj niektorí umelci začali používať médium grafiky vo vlastnej tvorbe, tak ako Albrecht Dürer, ktorý používal prípravné kresby ako vzory nielen pre maľby, ale aj pre grafiky. S prudkým rozvojom umeleckej grafiky nastala v 16. storočí v Taliansku aj potreba jej inštitucionalizovania na základe privilégií udeľovaných grafikom a tlačiarom⁶. Tak bolo legalizované ďalšie šírenie existujúcich maliarskych predloh umeleckou grafikou, ktorá v tomto období bola jedinou reprodukčnou technikou, s čím súvisela aj otázka autorských práv na základe licencií na použitie diel na grafické spracovanie.

Ako signifikantný príklad možno uviesť grafické dielo Aegidia Sadelera, napríklad jeho grafické spracovanie Bruegelovho obrazu *Krajina s riekou*, kde sú uvedení nielen obaja umelci „*Ioan Bruegel invenit, Eg.S ex.*“ (vľavo dole), ale aj privilégium udelené Saedelerovi s cisárskym súhlasom „*cum priuil. Sac. Caes. May.*“ (vpravo dole – obr. 1).

Vzhľadom na spoluautorstvo viacerých umelcov na vzniku finálneho grafického diela boli vždy na grafikách uvedení umelci podľa toho, ako na ňom participovali, napr.: *invenit* (*inv.*) - autor výtvarného návrhu, *delineavit* (*del.*) - autor prekresby, *sculpsit* (*sc.*) - rytec, *excudit* (*exc.*) - grafik/tlačiar. Ako vzorový príklad možno použiť grafiku Jeremiasa Winklera, ktorý technikou medirytiny spracoval obraz *Pokušenie Svätého Antona* od Davida Teniersa: vľavo dole „*Gravé par Winkler*“ a vpravo dole „*D. Teniers pinx.*“. Pod grafikou je zároveň uvedené, že ide o grafické spracovanie obrazu z francúzskeho mes- tečka Matignon „*gravéé d'après un Tableau peint par*

David Teniers de l'Hotel de Matignon...“ (obr. 2).

Podobne aj známky emisie Umenie majú viacero autorov – autor obrazu (častokrát už zosnulý a vdaním známky sa mu vzdáva hold), autor líniovej rozkresby, rytec (väčšinou jeden umelec) a tlačiareň. Rytina známky teda nemôže byť a ani nie je vizuálne totožná s predlohou, takže ide o umelecký prepis a grafickú transkripciu inou výtvarnou technikou a nie strojovou - fotochemickou cestou ako pri modernej reprodukčnej technike. Samozrejme to platí aj pri iných filatelistických produktoch, napríklad pri rytinách obálok prvého dňa vydania (FDC), zhotovených na základe výtvarného návrhu ocelorytinnou. Najmarkatnejšie je to vidieť na emi-

sii Spoločné vydanie s ČR – Karol Plicka, kde výtvarný návrh na FDC „*Veľký Lôm, dievča v parte*“ urobil prof. Dušan Kállay na základe fotografickej predlohy Karola Plicku. Pri línových rozkresbách vytvorených V. Ondrejčíkom a M. Ondráčkom nemožno hovoriť o reprodukovani výtvarného návrhu, ale o grafickom spracovaní na základe vlastného autorského rukopisu (obr. 3, 4, 5, 6).

Karol Plicka: *Veľký Lôm, Dievča v parte*. Repro: Slovensko vo fotografie Karola Plicku. Martin 1953, o. 142.

Dušan Kállay: Výtvarný návrh na FDC k emisii poštovej známky – Spoločné vydanie s ČR: Karol Plicka, 2007, papier, ceruza, 24 x 20 cm. Majetok SP, a. s.

Klasická grafika, ktorej druhom je aj ocelorytina, je starou reprodukčnou technikou nie v zmysle verného kopírovania predlohy, ale rozmnoženiny originálneho grafického diela existujúceho len vo forme štočku alebo matrice, v limitovanom, aj keď početnom náklade. Ryté poštové známky alebo motívy FDC teda nereprodukujú, ale reprezentujú významné výtvarné diela, čím zároveň propagujú kultúrne dedičstvo Slovenska.

Ďalším faktorom je, že ani v našej legislatíve nie je poštová známka zadefinovaná ako miniatúrna grafika, čo vytvára priestor na špekuláciu o tzv. preexistentnom diele, na ktoré sa vzťahujú autorské práva a pod. Poštová známka ale nemá a priori funkciu reprodukovat' nejaké umelecké dielo na spôsob ilustrácie v knihe, pretože to je poštová cenina, ktorá slúži na úhradu prepravy zásielky poštou. Zároveň ale má propagačnú funkciu, pretože prezentuje krajinu vydávajúcu známky, tzn. jej prírodu, umelecké a technické pamiatky, osobnosti či výročia, z čoho vychádza štruktúra emisných radov. A z tohto uhla pohľadu má rytá známka veľa spoločného práve s talianskou grafikou 16. storočia reprezentujúcou (nie reprodukovajúcou!) maliarske diela, lebo tieto grafiky tiež slúžili na propagáciu daného majstra medzi širšou verejnosťou. Navyše, vydavateľom poštových známok je poštový operátor – Slovenská pošta, akciová

spoločnosť so 100 % účasťou štátu – ktorá má toto „privilégium“ stanovené zákonom č. 507/2001 Z. z. o poštových službách. Ak už pre poštovú známku existuje štátom deklarované privilégium, potom je potrebné zadefinovať aj licenciu v zákone č. 618/2003 Z. z. o autorských právach. Tá by umožnila štátom určenému vydavateľovi poštových známok – Slovenskej pošte – prezentovať a propagovať kultúrne dedičstvo Slovenska bez porušenia autorských práv. Pri vzniku nových výtvarných návrhov na poštové známky je s umelcom uzatváraná autorská zmluva o použití diela, v ktorej 2/3 odmeny tvorí odkúpenie licencie vydavateľom na ďalšie šírenie diela. Autonómne výtvarné dielo ale nakoniec má zostatkovú cenu 1/3, ktorá častokrát ani nezodpovedá kvalite a ani trhovej hodnote umeleckého diela daného umelca. Preto by mala byť táto licencia deklarovaná štátom v autorskom zákone, tzn. že **na poštovú známku sa nevzťahujú reprodukčné práva** lebo ani samotná **poštová známka nie je reprodukciou!**

1. Benková, Silvia: Motívy umenia na slovenskej poštovej známke. Filozofická fakulta Univerzity Komenského, Katedra dejín umenia : Bratislava 2008, 108 s., 189 obr.
2. Už tu vzniká terminologický problém, či môže „námet reprodukovať existujúce umelecké dielo“. Námet nič nereprodukuje, ale námetom alebo motívom známky je existujúce umelecké dielo.

Vieroslav Ondrejčka: Líniová rozkresba motívu FDC k emisii poštovej známky – Spoločné vydanie s ČR: Karol Plicka, 2008, papier, tuš, 24 x 20 cm. Majetok SP, a. s.

3. Fotogravúra alebo heliogravúra predstavuje prechod medzi hĺbkotlačovou technikou akvatinty a fotografie. O vývin tejto techniky sa zaslúžil český maliar Karel Klíč v 70. rokoch 19. storočia, ktorému sa podarilo do kovovej platne vyleptať fotografiu – Krejča, Aleš: Techniky grafického umenia. Sprievodca po pracovných postupoch a dejinách tlače originálnej grafiky. Bratislava 1959.
4. Tento termín používa Paulinyová, Antónia: Poštová cena alebo grafický list? In: Poštová známka a Slovensko. Banská Bystrica 1998, s. 285-286.
5. Witcombe, Christopher, L. C: Copyright in the Renaissance: Prints and the Privilegio in Sixteenth-century. The prints and the privilegio in sixteen century in Venice and Rome. Leiden : Boston, Brill, 2004, s. 81-88.
6. Touto problematikou sa zaoberá: Witcombe, Christopher, L. C: Copyright in the Renaissance: Prints and the Privilegio in Sixteenth-century. The prints and the privilegio in sixteen century in Venice and Rome. Leiden - Boston : Brill, 2004.
7. Ocelorytinu vyvinul v roku 1820 anglický umelec Charles Heath, ktorý ju odvodil z medirytiny, tzn. namiesto medenej dosky použil ocelový plech zakalený po vyrytí matrice. K dejinám grafických techník pozri: Krejča, Aleš: Techniky grafického umenia. Sprievodca po pracovných postupoch a dejinách tlače originálnej grafiky. Bratislava 1992; Herberts, K.: The Complete Book of Artists Techniques. New York 1958; Hollenberg, F.: Radierung, Ätzkunst und Kupfertiefdruck. Eitort 1976.

Miloš Ondráček: *Líniová rozkresba motívu FDC k emisii poštovej známky – Spoločné vydanie s ČR: Karol Plicka, 2008, papier, tuš, 28 x 24 cm. Majetok SP, a. s.*

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Odišiel zakladateľ

Roky patril ku „kmeňovým“ členom bratislavskej filatelickej obce. Usmievavé oči za okuliarmi boli zahľadené do mikrokozmu olympijskej filatelie. Ticho a nenápadne sa zaradil medzi priekopníkov „nášho“ žánru a spolu s Bercom Okoličným a mojím otcom patril k prvým olympijsko-športovým námetárom. Jeho funkcionársky i vystavovateľsky známejší brat Edgar bol verný „svojej“ kráľovnej Viktorii. Erik, hoci mal širší záber a rozumel mnohému, zostal „olympionikom“. Bol jedným z veľkej hrstky „otcov zakladateľov“ Slovenskej spoločnosti olympijskej a športovej filatelie a hoci nikdy nevystavoval, nikdy neprestal dopĺňať svoju olympijskú zbierku.

Posedenie nad tým či oným albumom naplneným známkami i celistvostami bolo sviatkom, ktorého som sa mal česť párkrát zúčastniť. K príjemným chvíľam na „konci sveta“ – lebo tak sa mi, staromešťanovi, tichý blok domov na Vietnamskej javil, patrila i vždy čerstvá „Maraska“. Nie, nie v štamperlíku – ale v čokoláde. Hostiteľ jej mal zrejme nevyčerpatelný zdroj, kde na ňu chodil neviem, ale mal ju i vtedy, keď sa v centre mesta

nedala zohnať. Cukríky chutili lepšie ako svetoznáme „Mon cherie“ a jednoducho patrili k jeho šibalskému úsmevu a pokojnému hlasu. Takmer vždy sme sa nad nimi dohodli a dodnes sú materiály, ktoré som si z tých posedení odnášal, ozdobou mojich exponátov. Nebolo ich veľa – ale stáli za to – lebo Erik vedel, nielen v oblasti cukríkov, čo je dobré. Postupne ho zrádzal zmysel pre filatelistu najdôležitejší – zrak. Pri predchádzajúcej SLOVOLYMPFILE mi žartom vytýkal, že mám svoj exponát v tme. Nuž, krásne prostredie výstavných priestorov staromestskej radnice malo aj svoje nevýhody. Keď som začal tvoriť svoj tretí olympijský exponát, zväčšil som v ňom písmo – i preto, aby ho Erik lepšie videl. Stihol ho vidieť len raz. Ale jeho posudok bol vždy dôležitý, lebo len málokto videl „do vecí“ tak dobre, ako on. Bez ohľadu na silu zraku.

Verím, že tam hore, je aj taký malý raj filatelistov. Alebo že tam majú dobrí filatelisti svoju „burzu“. Milý Erik, pozdravuj tam od nás všetkých burziánov. A nezaбудni zistiť, kde berú v nebi „Marasku“. Kde zháňajú vzácne olympijské kúsky zistíš i bez nášho pobádania. Ale svojej manželke i nám tu budeš chýbať.

Erik Vysloužil nás opustil 29. júna 2008 vo veku 81 rokov. Česť jeho pamiatke!

Dr. Peter Osuský, predseda SSOŠF

Operence – spoločníci člověka

ĎATEL MALÝ

Pri pozorovaní vtákov v priebehu roka zisťujeme, že iba niekoľko druhov sa zdržiava približne na tých istých miestach po celý rok, ako sú vrabce, pipišky, straky, brhlíky a rozličné druhy sýkoriek. Iné druhy sa v určitom období stratia zo zvyčajných miest a zjavia sa na iných miestach. Ak v niektorých ročných obdobiach venujeme vtáctvu čo i len trochu pozornosť, nemôžeme nespozorovať ich nepokoj a pohyb. Na niektorých miestach je zvlášť výrazný. Tento pohyb vtáctva zahŕňame do širokého pojmu sťahovanie vtákov. Naproti tomu migráciou vtákov nazývame jesenný odlet vtákov z ich letných sídlisk do južnejších krajov a jarný návrat nazad do bývalých hniezdisk. Väčšina vtákov sa takto vyhýba nepriaznivým zimným podmienkam v našich zemepisných šírkach alebo zimám severnejších oblastí, ktoré sú veľmi drsné.

Vela druhov vtákov má svoje hniezdiská až za severným polárnym kruhom. Vtáky, ktoré sa takto každoročne sťahujú nazývame sťahovavé a tie, ktoré ostávajú zimovať na miestach, kde sa rozmnožovali, nesťahovavé. Príčiny migrácie niektorých druhov vtákov nie sú zatiaľ úplne objasnené. Pravdepodobne okrem nedostatočnej vstrojenosti na ťažké zimné podmienky a tiež nedostatku vhodnej potravy, dôležitú úlohu zohrávajú aj iné faktory.

Ďateľ malý (*Dendrocopos minor* L. Čelad *Picidae*). Je veľký ako vrabec domový, asi 14,5 cm. Celkové zafarbenie hlavy oboch

pohlaví sa líši. Samček má vrch hlavy červený, samička čierne. Čelo majú bieložlté, samičke siahajú až za oči.

Na chrბte majú biele pásy, bruško svetlohnedé s pozdĺžnymi čiernymi škvrkami. Ďateľ malý žije v Európe a v priľahlých oblastiach Ázie, ktoré sa ťahujú v súvislom pásu na Kamčatku, Sachalin a do Japonska. Izolovane žije v Turecku a v Iráne, vyskytuje sa i v severnej Afrike. Najčastejšie sa zdržiava v lužných lesoch, v dolinách riek, sta-

rých záhradách, v parkoch a sadoch nižších polôh. Nocuje v dutinách stromov, v umelých búdkach, kde často s inými vtákmi bojuje o miesto. Vie srdnato útočiť pri ochrane svojho hniezda, nazáleží na veľkosti vtorelca. V lete sa živí voľne žijúcim hmyzom, menej vyhľadáva hmyz pod kôrou stromov. Hmyz vyhľadáva aj na tenkých konárkoch a vo vrcholcoch stromov. V zime vydlabáva z mäkkých vrstiev dreva hmyz vo všetkých štádiách vývoja.

Hniezdnu dutinu do mäkkých stromov vyzobávajú obaja partneri, najčastejšie vo vrbach a topoloch, ale aj v ovocných záhradách a v búdkach. Samička znáša päť až šesť čisto bielych vajíčok, veľmi podobných vajíčkam krutohlava. Na vajíčkach sedáva samička i samček 14 dní a obaja vychovávajú mláďatá.

Pre lesné hospodárstvo je veľmi užitočný, pretože v jeho potravre prevláda hmyz. Patrí medzi chránené vtáctvo. Pre datla malého je charakteristické jasné volanie „gi, gi, gi“ a pri hniezde sa ozýva výstražným „kik, kik, kik“. Najčastejšie ho možno počuť koncom leta a v jeseni.

Jozef Soláva

Spoločné vydania (5)

Medzinárodný polárny rok marec 2007 – marec 2008

Počas roka 2007 krajiny, ktoré sú severské, alebo majú časť svojho územia v Arktíde, vydali hárček na tému Medzinárodný polárny rok (MPR). Išlo o známkové krajiny Dánsko, Fínsko, Grónsko, Island, Kanada, Nórsko, Švédsko, USA a Rusko. Je však možné, že aj iné krajiny sveta vydali na túto tému hárček či známku. No v rámci spoločného vydania to urobilo prvých osem spomenutých krajín, teda všetky okrem Ruska.

Prvýkrát bol MPR vyhlásený ešte v rokoch 1882 – 1883, teda pred 125 rokmi. Najprv išlo o preskúvanie polárnych oblastí a získavanie všemožných poznatkov. Dnes na tomto projekte spolupracuje viac ako 50 krajín a rôzne projekty sledujú príčiny a následky zmien v ekosystémoch týchto oblastí. Ide najmä o problémy globálneho otepľovania. Vďaka nemu sa ľadovec v Arktíde zmenšil za posledných 30 rokov asi o 30 % a jeho hrúbka sa v priemere zmenšila až o polovicu. Priemerná ročná teplota sa zvyšuje rýchlejšie ako na iných miestach Zeme, ohrozenými sa stáva stále viac živočíchov týchto oblastí. Dnes je napríklad možné kedykoľvek počas roka sa plaviť na obyčajnej lodi, nie ľadoborci, z Nórska na Aljašku pri pobreží Ruska. Pred 20 rokmi to ešte možné nebolo, nie z politických dôvodov, ale preto, že tieto oblasti boli zaľadnené aj počas leta.

Na hranicu prežitia druhu sa dostal aj ľadový medveď, najznámejší živočích tejto oblasti. Asi ani netreba pripomínať, že nad pólmi sú už niekoľko desaťročí ozó-

nové diery, permafrost sa topí a mestá, dediny, cesty, či železnice sa jednoducho prepadávajú do pôdy, v močiaroch sa enormne množia komáre, ktoré spôsobujú vysoký úhyn mláďat cicavcov. Plávajúceho ľadu na mori je viac ako kedykoľvek predtým a ten ohrozuje lode. V neposlednom rade netreba zabudnúť ani na zvyšujúcu sa hladinu svetového oceána z topiaceho sa ľadu, najohrozenejšie sú husto osídlené pohoria. Krajiny ako Tuvalu, či Maledívy jednoducho prestanú existovať, pretože budú celé zaplavené a obrovské problémy bude mať aj Holandsko, Bangladéš, Palau...

Preto je dnes medzinárodný polárny rok chápaný aj ako apel na zastavenie alebo spomalenie zmien, ktoré sa už začali. Preto sa už spomenuté krajiny pri príležitosti okrúhleho výročia rozhodli spoločne ukázať na známkach to, že ide o jedinečné oblasti a ľudstvo o nemôže nenávratne prísť.

Každá z krajín vydala dvojznamkový hárček, Dánsko a Grónsko aj známky z hárčeka na 40 kusovom TL a Kanada taktiež mimo spoločného vydania vydala aj súťaž známok z hárčeka na TL v počte 8 súťažiaci na jednom TL v náklade 4 milióny kusov. USA podobne ako Kanada okrem spoločného vydania vydali TL s 20

šachovnicovo usporiadanými známkami, rovnakými ako v hárčeku, len nominálna hodnota je 41c a okraje známok sú čierne (obr. na obálke).

Dánsko vydalo 1. 10. 2007 podľa návrhu M. Mörcka dvojnámkový hářček. Na hornej známke 7,25 DKK sú drevené figúrky troch kultúr, neskorá dorsetská a thulská (obe 800 – 1500 n. l., predkovia dnešných Eskimákov v Kanade a Grónsku) a nórska (900 – 1500 n. l.) predkovia Islandanov. Na dolnej známke 13,50 DKK je zobrazený letecký laserový prieskum Severného ľadového oceána v oblasti severného pólu. V pravej časti je hářček doplnený fotografiou topiaceho sa oceánskeho ľadovca. Známkový hářček majú rozmery 39,5 mm x 29 mm, rozmery hářčka sú 106 mm x 70 mm. Hářček bol tlačný kombináciou ocelotlače a ofsetu v dánskej tlačiarňi Post Danmark Stamps.

Aj **grónsky hářček** má rovnakého tvorca (aj N. Abelsen), typ a miesto tlače a rozmery známok. Vydaný bol 22. 2. 2007. Rozmery hářčka sú rôzne 105/105,5 mm x 68/70 mm, navyše časť nákladu nie je rovno orezaná. Na hornej známke hodnoty 7,50 DKK je zobrazené vŕtanie do ľadovca v rokoch 1996 – 2003 do ľadu starého 115 až 130 tisíc rokov, pri ktorom sa zistilo aké bolo podnebie Grónska pred 123 tisíc rokmi. Na dolnej známke sú traja zástupcovia obyvateľov Grónska pred veľkou drevenou budovou Kultúrneho centra Katuaq v Nuuku. Známkový hářček dopĺňa vľavo nápis MPR v grónčine a vpravo opäť pohľad na Katuaq.

USA vydali samolepiaci dvojnámkový hářček 21. 2. 2007 poštovým úradom vo Fairbankse, Aljaška. Tlačný bol v tlačiarňi Ashton Potter. V pravej časti hářčka sú dve známky s nominálnou hodnotou po 84 c. Na hornej známke je severná polárna žiara nad tundrou a na dolnej známke je južná polárna žiara nad morom s plávajúcím ľadovcom. Pozadie hářčka a okraje známok tvorí fotografia nočnej oblohy s polárnou žiarou. V ľavej časti hářčka je nápis MPR 2007 – 2008 a doplňujúci text.

Hářček má rozmery 108 x 70 mm a známky 40,5 x 25,5 mm na šírku.

Svédsky dvojnámkový hářček bol vydaný 25. 1. 2007 a jeho rozmery sú 105 x 68 mm. Vytlačení bol v kombinácii ocelotlač – ofset. Obe známky majú nominálnu hodnotu 10 SEK. Na ľavej je práca S. Jakobssona s názvom Snežný vrch. Prává známka zobrazuje pohľad na Severný ľadový oceán na 88 stupni sš a 145 stupni vd. Pozadie hářčka dotvára topografická mapa oceána pri východnom pobreží Grónska a neutríno nájdené v ľadovci teleskopom AMANDA 1500 m pod južným pólom.

Fínsky hářček (105 x 70 mm) je veľmi atraktívny tvarom známok. Jedna zo známok je obdĺniková (43,2 x 30,6 mm), druhá štvorcová (38,5 x 38,5 mm) a vzájomne akoby sa prekrývali, takže sú navzájom spojené malým štvorcovým kupónom s hologramom snehovej vločky (15,4 x 15,4 mm). Snehová vločka pod mikroskopom je aj na hornej známke (známka má na dlhších stranách po dva 5 mm dlhé perforačné otvory), na dolnej je zasnežená severská krajinka s polárnou žiarou, pričom tento motív zasahuje do tak-

mer celého hářčka. Vpravo dole je mapa Škandinávie, vľavo dole čučoriedky a vľavo hore nápis MPR 2007 – 2008 vo fínčine, švédčine a angličtine. Obe známky majú nominálnu hodnotu 0,70 eura.

Island vydal 15. 2. 2007 hářček (105 x 70 mm) s dvoma takmer štvorcovými známkami (34,8 x 36 mm) podľa návrhu H. Ólafssona. Na ľavej známke 75 ISK je výbuch sopky na ľadovci Vatnajökull, pravá známka 95 ISK zobrazuje pojazdné radarové zariadenie, ktoré mapuje krajinu pod ľadovcom. Obraz známok prechádza aj do zvyšku hářčka, pričom v dolnej časti hářčka sa fotografia mení na topografickú mapu. Samozrejme celkom dole nechýba nápis MPR 2007 – 2008 v island-

čine. Hárček je tlačný ofsetom s použitím striebornej farby v tlačiarňi Joh. Enschedé, Holandsko.

Nórsky hárček je podstatne väčší (170 x 100 mm), aj keď pôvodne bol plánovaný s rozmermi hárčiek ostatných krajín. Vyšiel v náklade 275 tisíc kusov a bol taktiež vytlačný v tlačiarňi Joh. Enschedé, Holandsko ofsetom s použitím striebornej farby podľa návrhu S. Morkena, ktorý použil fotografie piatich autorov. Známký (42 x 29 mm) majú nominálnu hodnotu 10,50 a 13 NOK, ľavá známka zobrazuje prístroj na zapisovanie oceánografických dát a skúmavky s planktónom, ktoré čakajú na analýzu. Na pravej známke je nórsky satelit patriaci kartografickému úradu v meste Ny-Ålesund na Špicbergoch a loď pobrežnej stráže Svalbard na ceste do Mijenfjordenu v pozadí s nočnou oblohou a polárnou žiarou. Pozadie hárčeka tvorí družicová snímka Špicbergov. V dolnej časti hárčeka je niekoľko navzájom prepojených fotografií, na ktorých je F. Nansen pri barometri, meteorologický balón v Ny-Ålesunde, výprava Austfonna na ľadovci, skúmanie tabuľového ľadu v Barentsovom mori a zhotovovanie meracích prístrojov.

Ako posledný spomeniem **kanadský hárček**

(105 x 70 mm) so súťažou dvoch známok. Bol vydaný 12. 2. 2007 v náklade 350 tisíc kusov. Vytlačila ho tlačiareň Lowe-Martin podľa návrhu firmy q30 design inc. Obe známky majú po 52 c a rozmery 40 x 30 mm na šírku pričom uprostred súťažce je jeden perforačný otvor v tvare javorového listu (5 x 4,5 mm), ostatné sú vo veľkosti 13. Na ľavej známke je hlava a krk Kajky kráľovskej (*Somateria spectabilis*). Je to morská kačica obývajúca arktické oblasti, má čiernobielu farbu s výrazne farebnou hlavou. Počas leta kladie štyri až sedem vajíčok do hniezda na zemi. Živí sa mäkkými, riasami, červami a lastúrnikmi. V zime vytvára veľké krdle pri pobreží. Na druhej známke je (*Crossota millsaeare*), je to nedávno objavená hlbinná medúza červenej farby. Na tmavomodrom pozadí hárčeka je aj niekoľko faktov o arktickej oblasti v angličtine a francúzštine a družicová fotografia Arktídy s vyznačenou ľadovou pokrývkou teraz a pred 30 rokmi.

Žiaľ, podrobnejšie informácie o niektorých hárčekochoch sa mi nepodarilo zistiť ani napriek tomu, že som kontaktoval americkú poštu (nedokázali mi odpísať, aký bol náklad hárčeka) a filatelistov z týchto krajín.

-dn-

Výstavu Praga 2008 a 11. veľtrh Sběratel navštívilo 45 tisíc ľudí

Obrovskému záujmu zberateľskej, ale i laickej verejnosti, sa tešili Svetová výstava poštových známok PRAGA 2008 a medzinárodný veľtrh Sběratel od 12. do 14. septembra na Výstavisku v Prahe. Obe spojené akcie navštívilo počas troch dní viac ako 45 tisíc ľudí zo všetkých končín Českej republiky, zo Slovenskej republiky aj ostatného zahraničia.

Pre filatelistov boli najväčším lákadlom súťažné exponáty zo 61 krajín, pre verejnosť zasa možnosť vidieť časť zbierky britskej kráľovnej Alžbety II., vrátane slávneho modrého Mauritia. Vzhľadom na veľké bezpečnostné opatrenia však Mauritia mohlo v nedobytnej, niekoľkonásobne istenej a klimatizovanej expozícii vidieť len asi päťtisíc návštevníkov, ktorí vystáli až štvorhodinovú frontu.

Neočakávaným záujmom nielen o exponáty v Dvorane slávy, ale i v súťažných triedach, boli prekvapení predovšetkým zahraniční vystavovatelia vrátane kurátora kráľovskej filatelistickej zbierky Michaela Sefiho. Podľa jeho slov, nikde inde filatelia nepriláka toľko priaznivcov ako v Českej republike. Výstava Praga iste prispeje k zvýšenému záujmu o tohto krásneho konička predovšetkým mladej generácie.

Pražské Výstavisko bolo po dvadsiatich rokoch

naplnené nielen filatelistickými skvostami, ale tiež poštovými správami z 21 krajín. Na veľtrhu Sběratel, ktorý sa koná každý rok a zahŕňa nielen filateliu, ale aj pohľadnice, numizmatiku, notafíliu, telefónne karty,

minerály a drahé kamene, rýchlo vypredalo svoju ponuku 250 obchodníkov zo 40 krajín.

Spoločná akcia – Praga 2008 i 11. veľtrh Sběratel – sa skončila veľkým úspechom.

(-jj-)

28. október 1918 – vznik Československej republiky

Koncom októbra si pripomíname významné výročie – pred deväťdesiatimi rokmi vznikla Československá republika. Je to dôvod na pripomenutie niektorých historických udalostí, ktoré vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov predchádzali. Keďže sa venujeme aj filatelii, je to zároveň príležitosť dokumentovať tieto udalosti aj na filatelických materiáloch. Pri ich hľadaní a nachádzaní súvislostí nakoniec zistíme, že materiálov je viac, pričom aj takých, o ktorých sme to pôvodne ani nepredpokladali.

Pred prvou svetovou vojnou bol v Rakúsko-Uhorsku dualistický politický systém, v ktorom si moc rozdelili nemecko-rakúske a maďarské vládnuce vrstvy. Slovenský aj český národ sa v tomto systéme ocitol vo veľmi ťažkom položení. Slovenský národ bol vystavený bezohľadnému odnárodňovaniu a maďarizácii, český

národ musel čeliť centralizačným snahám Viedne a bojovému nemeckému nacionalizmu.

Slovensko-česká spolupráca sa postupne rozrastala do veľkej šírky. Dostala aj organizačnú základňu v Československej

jednote, založenej roku 1896. Od roku 1908 až do prvej svetovej vojny sa v Luhačoviaciach každoročne konali česko-slovenské porady. Na politickú a hospodársku spoluprácu neboli vhodné podmienky, a preto sa rozvíjala spolupráca na kultúrnom poli – výmena knižnic, pomoc vyspelejšieho českého národa slovenským vedcom a umelcom, udeľovanie podpora a štipendií slovenským študentom a žiakom študujúcim v Prahe a v českých krajinách.

Slovenská a česká verejnosť bola od samého začiatku proti vojne. Väčšina čes-

kých politických strán vyjadřila sice vernosť habsburskému trónu, bolo to však najmä preto, aby sa vyhlí perzekúciám. Slovenskí politickí predstavitelia vyhlásili politickú pasivitu. Chceli sa tak uchrániť pred zásahmi vládnej moci, ale tiež pred tým, aby od nich maďarská vláda nemohla vynucovať verejné prejavy vernosti, ktoré by neboli v súlade s čítením väčšiny slovenského ľudu.

Ruská armáda vstúpila do vojny skôr, ako Nemci predpokladali. Táto ruská ofenzíva vzbudila v slovenskom a českom ľude nádej na skorú porážku Rakúsko-Uhorska. Časť slovenskej inteligencie s oslobodením Slovenska počítala a snovala plány na vytvorenie spoločného česko-slovenského štátu. Predseda Československej jednoty Jozef Rotnágľ vypracoval memorandum o slovenskej otázke a pripravil tiež mapu samostatného československého štátu.

V decembri 1914 emigroval z Čiech do zahraničia poslanec Ríšskeho snemu Tomáš Garrigue Masaryk. Svoju prvú predstavu o spoločnom štáte sformuloval v októbri 1914 v rozhovore so známym britským historikom R. W. Setonom-Watsonom, ktorý na základe rozhovoru vypracoval memorandum pre britskú vládu. V máji 1915 sformuloval Masaryk svoj projekt v memorande pre britské ministerstvo zahraničia, ktoré nazval Nezávislé Čechy (Independent Bohemia). Bol to plán budúceho československého štátu, teda vrátane Slovenska.

Československý zahraničný odboj našiel dôležitú oporu u Slovákov a Čechov žijúcich v zahraničí – USA,

Kanade, Švajčiarsku, Rusku, Francúzsku. Dôležitým centrom sa stalo USA, kde bolo početné české

a slovenské vystahovalectvo. Slovenská liga vypracovala v USA Memorandum, v ktorom požadovala pre slovenský národ sebaurčovací právo. Slovenská liga spolu s Českým národným združením vypracovali dohodu o spoločnom postupe amerických Čechov a Slovákov v boji za národnú slobodu – Clevelandskú dohodu (22. – 23. október 1915). Clevelandská dohoda požadovala, aby sa Slováci a Česi spojili do jedného štátneho celku s úplnou autonómiou Slovenska. Aktivizovali sa aj Česi a Slováci v Rusku, ktorí v marci 1915 založili Zväz česko-slovenských spolkov v Rusku.

Okrem koncentrovania síl v zahraničí mal zahraničný odboj za úlohu pracovať v dohodových krajinách a ovplyvňovať tamojšiu verejnú mienku a politikov. Preto využíval všetky prostriedky (agitáciu, vydávanie tlačie, osobné kontakty s politikmi Dohody)

na to, aby Dohodu získal pre československú samostatnosť. Síly zahraničného odboja boli značne rozptýlené, preto bolo nevyhnutné vytvoriť organizáciu, ktorá by odboj riadila. Najvýznamnejšie centrum sa vytvorilo vo Francúzsku. V Paríži pôsobil dôstojník francúzskej armády Milan Rastislav Štefánik, ktorý spolu s T. G. Masarykom a Eduardom Benešom vo februári 1916 vytvorili Československú národnú radu ako najvyšší orgán československého odboja. Predsedom rady sa stal T. G. Masaryk, podpredsedom M. R. Štefánik a Jozef Durich, tajomník bol E. Beneš.

Hlavnou úlohou bolo vybudovať vlastnú armádu – légie, ktoré by bojovali po boku Dohody. Najväčšie možnosti pre nábor dobrovoľníkov sa rysovali medzi krajinami v USA a v Rusku. Organizáciou v Rusku bol poverený J. Durich. Ten však riadil odboj proti

zámerom ČSNR. Preto v lete 1916 odišiel do Ruska M. R. Štefánik, ktorému sa podarilo dosiahnuť zhodu medzi všetkými organizáciami, ktorá bola potvrdená v Kyjeve kon-

com augusta 1916 (Kyjevská dohoda). V krátkom čase vzniklo v Rusku československé vojsko, ktoré sa vyzna-

menalo hlavne v júli 1917 v boji pri ukrajinskej dedine Zborov. Légie vznikali aj vo Francúzsku a v Taliansku a do konca roku 1917 dosiahol ich počet 40 tisíc. Po vstupe USA do vojny však museli americkí Česi a Slováci rukovať do americkej armády a do československého vojska mohli vstupovať iba tí, ktorí nepodliehali mobilizácii.

Slovenskí politici sledovali vývoj udalostí, podarilo sa im dobre rozložiť sily. Okrem vedenia Slovenskej národnej rady v Martine na čele s Matúšom Dulom sa vytvorilo ďalšie centrum v Ružomberku, kde pôsobil Vavro Šrobár.

V Bratislave pôsobil sociálny demokrat Emanuel Lehocký, v Budapešti ďalší politik Emil Stodola. Do Budapešti dochádzal aj slovenský poslanec Uhorského snemu Ferdiš Juriga. Najvýznamnejšie však do vývoja udalostí zasahovala skupina slovenských politikov vo Viedni – Milan Hodža, Kornel Stodola, Ivan Dérer, ktorí udržiavali styky s tajnou organizáciou, pracujúcou za samostatný československý štát.

České politické strany združené v Českom zväze vydali ešte v januári 1917 lojálne prorakúske vyhlásenie. Ale už v polovici mája 1917 uverejnili českí spisovatelia manifest, ktorý bol výzvou k nastoleniu radikálnych národných zmien. Na prvom zasadnutí Ríšskeho snemu od vypuknutia vojny 30. mája 1917, predniesol predseda Českého zväzu František Staněk vyhlásenie, v ktorom požadoval demokratický štát s pripojením Slovenska. Toto vyhlásenie požadovalo federalizáciu celého Rakúsko-Uhorska.

Už na začiatku roka 1918 sa českí politici v tzv. Trojkraľovej deklarácii prihlásili k zásade samourčovania národov a k vytvoreniu samostatného a demokratického štátu. Rovnaká požiadavka odznela aj na prvomájovej manifestácii zásluhou Vavra Šrobára.

Celkom otvorene však zaznela na martinskej porade slovenských politikov 24. mája 1918, kde ju formuloval Andrej Hlinka.

Dňa 13. júla 1918 sa v Prahe vytvoril revolučný Národný výbor československý ako vrcholný orgán domáceho odboja. Slovenský poslanec F. Juriga vystúpil 19. októbra v uhorskom sneme a vyhlásil, že právo zastupovať záujmy na mierovej konferencii nemá Uhorský snem, ale iba Slovenská národná rada.

Cisár Karol sa ešte pokúsil zachrániť rúcajúcu sa monarchiu a 16. októbra vydal Manifest o federácii

Predlitavska. Manifest však prišiel neskoro a bol už vývojom prekonaný. Vzťahoval sa totiž iba na Predlitavsko a Uhorsko malo ostať nedotknuté. Lenže vývin v domácom odboji smeruje k požiadavke uplatnenia práva na sebaurčenie a vzniku samostatného štátu.

T. G. Masaryk 30. mája 1918 dosiahol novú dohodu medzi českými a slovenskými krajskými organizáciami, pretože Clevelandská dohoda z roku 1915 už bola prekonaná. Táto Pittsburská dohoda hovorila o samostatnom česko-slovenskom štáte, v ktorom malo mať Slovensko autonómne postavenie. Dohoda ďalej hovorila, že budúci česko-slovenský štát bude demokratickou republikou.

Najvýznamnejším výsledkom Masarykovej činnosti v USA bolo vypracovanie a uverejnenie Vyhlásenia československej samostatnosti 18. októbra 1918, ktoré je známe ako Washingtonská deklarácia. Toto vyhlásenie malo rozhodujúci vplyv na prezidenta W. Wilsona, ktorý po jeho uverejnení odpovedal vláde Rakúsko-Uhorska na jej žiadosť o prímierie jednoznačne v tom zmysle, že o osu-

doch Rakúsko-Uhorska rozhodujú jeho národy.

K stretnutiu zahraničného a domáceho odboja došlo koncom októbra 1918 v Ženeve. Delegáciu domácich politikov viedol Karol Kramář. Pred svojím odchodom do Ženevy rokoval aj s Milanom Hodžom. Delegáciu zahraničného odboja viedol Eduard Beneš. Na rokovaníach v Ženeve došlo k definitívnemu programovému zjednoteniu domáceho a zahraničného odboja a utvorila sa československá vláda. Rokovania sa konali práve v čase, keď rakúsko-uhorský minister zahraničia Andrássy prijal Wilsonove podmienky uzavretia mieru.

Dňa 28. októbra 1918 Národný výbor prevzal moc

a prijal prvý zákon, ktorým bola vyhlásená Československá republika.

Na 30. októbra zvolala Slovenská národná rada poradu slovenských politických predstaviteľov do Martina. Na zasadnutí bola oficiálne ustanovená Slovenská národná rada,

ktorá prijala Deklaráciu slovenského národa,

ktorou sa Slovensko pripojilo k samostatnému

československému štátu.

Pred koncom roka 1918 privítalo Československo svojho nového

prezidenta – T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

– T. G. Masaryka.

R. Klíma

Literatúra: 1. Encyklopédia Beliana, 3. zväzok, SAV 2. www.vznik.ceskoslovenska 3. Katalóg Československo 1918-1939, Pofis 2004

HLASY A OHLASY

Ad: Malá nepresnosť

Váhal som, či zareagovať na uvedený ohlas v č. 9/2008, str. 37. Totiž pri množstve lokalít, ktoré seriál Malebná cesta dolu Váhom..., spomínal, ich určite bolo viac. K lokalite Veselé, a nie k Rakoviciam som sa priklonil k údajom z Encyklopédie Slovenska, Bratislava 1976 – 1978, ale najmä pre citácie z úvodnej časti knižky Malebná cesta dolu Váhom, Tatran Bratislava, 1981, ktorá mi bola vodítkom. Teda v úvode Alojz Medňanský a Slovensko z pera historika PhDr. Jána Tibenského, DrSc, dlhoročného pracovníka Historického ústavu SAV a riaditeľa Encyklopedického ústavu SAV sa na str. 8 – 9 píše: - „po náhlej a nečakanej smrti ženy vystúpil Medňanský zo štátnych služieb a utiahol sa do svojho kaštieľa vo Veselom pri Piešťanoch.“ Na str. 28: „17 júna 1844,

keď sa vracal z Nitry do Veselého zo začatia stoličných reštaurácií – na ceste nečakane zomiera“. Poznamenávam, že J. T. cituje celý rad archívnych a literárnych prameňov z ktorých čerpal.

Keď som príslušnosť A. M. do Veselého či Rakovic konzultoval s p. Mariánom Klícom, na ktorého knižku sa autor ohlasu odvoláva, konštatoval, že v tom čase bol majetok Medňanských vo Veselom a Rakoviciach už tak rozdrobený medzi šľachtu a zemanov, „že by nedal ruku do ohňa za to, kde A. M. býval“ (1). Určite na viacerých miestach. Zlučovanie obcí v 60. a 70. rokoch a ich následné delenie a znovuspájanie vnieslo nepresnosti aj do historických a encyklopedických diel. Pripomením, že z „kibka dedín“ ako som ich v tej časti seriálu nazval, už najmenej dve neexistujú. Existuje však v Rakoviciach Stredná záhradnícka škola, umiestnená v kaštieli a vo Veselom chátka kúria ktorá nadosledy patrila grofovi Škublíčov. **A. Urminský**

(1) Marián Klčo: Okres Piešťany, stručná história a erby miest a obcí, Piešťany 2005.

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

10

Vážení čitatelia,

aj pri vyhodnocovaní augustového kola súťaže sa prejavil prázdninový a dovolenkový efekt, celkový počet vašich hlasov je niečo nižší ako v iných mesiacoch. Veríme však, že po regenerácii sil nás opäť poteší zvýšený počet vašich odpovedí a pribudnú aj noví súťažiaci.

Vítazstvo v tomto kole si odniesol príspevok pripomínajúci udalosti spred štyridsiatich rokov, od pražskej jari až po august 1968. Malá škola filokartie je na druhom mieste. Operence, stabilne umiestňujúce sa v popredí, opäť získali tretiu priečku. Ďalšia časť nového seriálu o spoločných vydaniach obhájila štvrté miesto. Poľná pošta získala piate miesto a história platidiel obsadila šiestu priečku. Bodovalo spolu až 16 príspevkov (v predchádzajúcom kole 14).

Počet vašich odpovedí vo vyhodnocovanom kole sa zastavil na čísle 46 a za všetky dakujeme.

Hlasy vo vyhodnocovanom kole boli rozdelené tak, že príspevky na prvých šiestich miestach získali 75 % všetkých vašich hlasov.

■ Vyhodnotenie 8. súťažného kola:

1. otázka – fragment z druhej strany obálky, okrem dvoch, správne identifikovali všetci súťažiaci – vyobrazený bol detail známky 6 Sk (č. 63) Ján Bahýľ, z emisie Osobnosti, venovanej vynálezovi vrtulníka.

2. otázka – „Uvedte najmenej dve známky s rovnakým námetom, v ktorom roku a s akou nominálnou hodnotou boli vydané?“ umožňovala dva druhy odpovedí, širší námet Osobnosti, zúžený námet Vynálezcovia a ešte užší – letectvo. Prevažná väčšina čitateľov uviedla osobnosti v súvislosti s letectvom, 10 súťažiacich uviedlo aj osobnosti z iných oblastí.

Na 3. otázku - (ktorý článok sa v augustovom čísle Zberateľa najviac páčil), vaše hlasy (28) udelili prvé miesto **R. Klímovi** za príspevok **Pražská jar, Praga 1968, 21 august – a filatelia**. Druhé miesto za 21 hlasov patrí **A. Urminskému** za úvodnú časť **Malej školy filokartie**. Na tretej priečke s 19 hlasmi je **J. Solava** za ďalšiu časť seriálu o **Operencoch, spoločníkoch človeka – Tesár čierny**. Štvrtá priečka za 18 hlasov patrí **D. Nirkovi** za tretiu časť seriálu **Spoločné vydania**. Piate miesto za 17 hlasov získal **J. Korený** za príspevok **Poľná pošta vojsk Sovietskej armády v Československu 1968-1991**. Šieste miesto za 11 hlasov patrí **V.**

Färberovi za článok **Od výmenného obchodu po euro. Légie malých – Malá légia** od **M. Bachratého**, získali siedme miesto (10 hlasov) a piata časť štúdie **J. Čtvrtečku** venovaná rozlíšeniu **Košického háčeka** získala 9 hlasov a patrí jej ôsme miesto.

Ďalšie hlasy (1 až 4) súťažiaci priznali ešte ďalším ôsmim príspevkom.

Výhercami ôsmeho kola VII. ročníka súťaže sú **Ivan Kopecký z Novej Dubnice**, (poukážka firmy Zberateľ

na nákup tovaru v hodnote 250 Sk) a **Mária Lopatková, Naháč** (poukážka firmy Zberateľ na nákup tovaru v hodnote 150 Sk). Srdečne blahoželáme!

■ 10. – októbrové KOLO SÚŤAŽE

Do 10. kola 7. ročníka našej súťaže sme pripravili tieto otázky:

1. otázka zníe: Z ktorej slovenskej známky je fragment vyobrazený na druhej strane obálky, z akej emisie a v ktorom roku bola známka vydaná?

2. otázka zníe: Akú výplatnú hodnotu má známka a dokedy je platná?

3. otázka zníe: Napíšte troch autorov a názvy ich článkov, ktoré sa vám v októbrovom čísle časopisu Zberateľ najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame do **31. októbra 2008**. Za účasť v súťaži dakujeme a tešíme sa na vaše odpovede, ohlasy pripomienky a názory.

Redakcia

FIRMA ZBERATEL®

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti

Predajňa:

Račianske mýto 1/D, 831 02 Bratislava,

☎ 02 44 250 149, 0911 250 149

e-mail: zberatel@chello.sk

Otvorené pondelok až piatok
od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod.

ALBUM ZIKA

**NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE**

www.albumik.sk

MZIKA@HOTMAIL.COM

TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

www.zberatel.com

Návštívte internetové stránky firmy

ZBERATEL®

Kliknutím na titulykú úvodnej stránky sa
dozviete ďalšie informácie z jednotlivých
oblastí zberateľstva a o aktuálnych ponukách
firmy Zberateľ®

FILATELIA ALBUM

predávame a vykupujeme

**ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍC,
CELISTVOSTÍ**

**A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL**

FILATELIA ALBUM

Lazaretská 11

811 08 BRATISLAVA

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

www.matchboxmuzeum.sk; www.filatelia-album.sk

ERVO

Ervín SMAŽÁK

Lotyšská 16, 821 06 Bratislava

tel.: 02/45246 518, 0903 256 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch
(prílače, príležitostné poštové ☺ a strojové príležitostné ☹)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková
služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poš-
tové materiály na tému Olympijské hry a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympij-
ské hry a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál
na tému Olympijské hry a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore
majú **10% zľavu** na materiály firmy ERVO.

Firma Katalóg Filatelia - Numizmatika

Námestie SNP č. 37, 960 01 Zvolen ☎ 045 / 5320 250-51,
0907 818 772, e-mail: caniga.triangel@stonline.sk
Po – Pia: 10.00 – 18.00 hod.

Vykupujeme a predávame

**známky, mince, bankovky,
staré pohľadnice a vyznamenania**

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu
a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

O čem vypovídají „prezidentské“ známky

V marcovém čísle tohtoročného Zberateľa sme prišli článok Rudolfa Fischera s názvom Tiché boje o hlavu štátu, ktorý sa venoval prezidentským známkam. Autor v príspevku uvádza, že vznik prvej poštovej známky s portrétom prezidenta Václava Havla sprevádzali zákulisné vášne, ktoré neboli zaznamenané pri žiadnej z predchádzajúcich emisií československých prezidentov. Ako to vtedy bolo, nám v nasledujúcom príspevku približuje opäť **Rudolf Fischer**.

Slovo o filatelii - miesto predmluvy

Záhada a tajnosti, ktoré obestirajú náš všednodenný život, je ovšem mnoho. K nim napríklad náleží tá známá, milá, malá a docela obyčajná poštovní známka. Chceli bychom zvedieť, proč tento púvabný štráfek papíru je tak mámvým predmetem zájmu pánu klukú (o starších pánech filatelistech ani nemluvě). Hle, co si napsal 14. ledna 1941 patnáctiletý Ludvík Vaculík do deníku: „Vytrhal jsem z albumu všechny československé známky a koupal jsem je. Mám v tom velký nepořádek, budu je řadit podle katalogu. Nejvíce mne zlobí ty první s obrázkem Hradčan, je jich hodně typů.“ Druhý den: „Dělal jsem zase se známkami.“ V knize Milí spolužáci (1995) svůj vztah k poštovní známce opět vnímá utilitárně filatelisticky. Ale k mému prvnímu setkání s pojemtím filatelie podle Vaculíka došlo v jeho deníkové knize Český snář. V ní popisuje, jak 8. února 1979 zašel pro nějaké opisy traktátů k Mirce Rektorisové, kultivované novinářce a redaktorce Literárních novin a spolupracovnici disentu: „Z čeho tě ruším?“ Zeptal se. „Z filatelie, čili z ničeho, ráda tě vidím.“ A Vaculík vysvětluje: „Filatelie v této domácnosti není ovšem hobby, nýbrž přivýdělečná činnost pro redakci Filatelistických rozhledů či jak se to jmenuje.“ Pak si ještě povídali o Frantovi.

Jímž byl František Rektoris (jinak celoživotní pošťák), jemuž jsme s Vítězslavem Houškou, který byl celé čtvrtstoletí redaktorem čtrnáctideníku Filatelie, k té rodinné „obživě“ pomáhali. Franta totiž pro Filatelii svědomitě zpracovával dvoustránkové informace o nových

emisích ze zahraničí. Býval také zaměstnán jako brigádník v oddělení známkové tvorby. Například v březnu 1968 zprostředkoval navrácení jediného výtisku nevydaného aršíku s portrétem prezidenta Novotného, který byl předložen sekretariátu ÚV KSČ. A v dobách nejhorších, už v důchodu, si pro podklady k nám oběma pravidelně docházel.

Když se občas s Vaculíkem setkávám při procházkách cestou z jeho bytu ve Veletřzní, nebo nákupech na Letenském náměstí, často si připomínáme Mirku a Frantu Rektorisovy. Při nedávném setkání s Ludvíkem Vaculíkem v redakci Lidových novin na Smíchově se však můj zájem týkal jeho článku *Všichni moji prezidenti*, publikovaného v časopisu *Reflex Speciál – jaro 2008*. Vzpomíná na to, jak se českoslovenští a čeští prezidenti propletali jeho životem a jak se přitom jejich podoba odrazila na poštovních známkách. Kromě toho, že si popletl pojem filatelie se známkovou tvorbou, což je u nás obvyklé, je to neobyčejně poutavá a poučná četba nejen pro filatelisty. Po náhodném setkání s Vaculíkem – do Lidovek přinesl rukopis svého pravidelného příspěvku – jsme s redaktorkami Kulturní revue dokončili roz-

hovor Tiché bitvy o hlavu štátu o „zdánlivě jen nepatrných a všedně každodenních poštovních známkách“, jak hezky o tom v úvodu napsala Marta Švagrová.

S prezidenty na známkách se v médiích jakoby roztrhl pytel. A jakýmsi propagačním zlovykem jsou podobizny různých osobností – nejen panovníků – rámované zoubkováním. To svědčí o jisté popularitě perforované

formy poštovní známky. Například v knize Ludvíka Vaculíka *Hodiny klavíru* (2007), byl autor na počest jeho osmdesátin barevně vyobrazen na známce České republiky s nominální hodnotou 80 Kč. Nebo „Metropolitní expres“: na titulní straně reprodukuje dvě dominující známky v hodnotě 10 Kč s portréty Václava Klause a Jana Švejnara a k volbě prezidenta nechýbí ani ošteplování falešným razítkem.

Mohu ještě prozradit, že můj původní rukopis statě *Jak lze oklamat (nejen) prezidenta*, otištěný v Lidovkách obsahoval daleko více informací právě pro filatelisty. Redakce „Kulturní revue LN“ dala však přednost publicitě prestižní tvorby známek předních umělců, kterou mají filatelisté takřkajíc v malíčku. Proto jsem rád, že redakce časopisu **Zberatel** přistoupila k otištění mého původního záměru, takže se mohu znovu setkat s jejich čtenáři.

Jak lze oklamat (nejen) prezidenta

Našich prezidentů bylo na poštovních známkách střídavě vyobrazeno celkem devět (kromě Emila Háchy, jemuž bylo vyměřeno v čele republiky jen 105 dní), zato emisí prezidentských známek a aršíků bylo bezmála nespočetně.

Čestmír Císař, dlouho utajovaný filatelista, především známý vlastními prezidentskými kandidaturami, nedávno v knize *Moji českoslovenští prezidenti* tradici monarchisticky koncipovaného úřadu prezidenta bez iluzí oživil: „V někdejším Československu byl – a zůstává i v dnešní České republice – spojen s určitým majestátem a téměř panovníckými atributy.“ Mezi ně patří symbolika poštovních a jiných státních cenin. Být jejich autorem znamenalo jistou osobní prestiž a výsadu. Každá hlava státu ke své výsadě přistupovala – podle naturelu a podle doby, v níž úřadovala – po svém.

Všechna tato svědectví o našich prezidentech republiky na známkách, s těžko definovatelnou mírou rozdílných podílů moci (**Masaryk** – zakladatel, **Beneš** – budovatel, **Gottwald** – dělnický faraon, pravý opak Beneše, **Zápotocký** – tribun lidu, prezident literát, **Novotný** – první soudruh prezident, **Svoboda** – válečný hrdina a jediný generál hlavou státu, **Husák** – zarputilý normalizátor, **Havel** – nepolitický politik, a konečně poslední Hradní mohykán **Klaus**) mohli čtenáři již číst pod názvem „Tiché bitvy o hlavy státu“ v čísle 3 (str. 20 – 21) podle původní verze z reportáže v Lidových novinách.

Od ekvivalentu příprav a vydání známek s portréty předcházejících prezidentů republiky a mezi vznikem poštovních známek prezidentů Havla a Klause došlo

k neočekávaným postupům. Prezidentský majestát Václava Havla na známce provázely zákulisní, neuvěřitelné, neřknu-li až prestižní vášně. Zvolený postup aktérů neměl v celé historii známkové tvorby obdoby a nevyšly se u žádných z předcházejících emisí československých prezidentů. Pokud šlo o Václava Klause, nebylo divu, že právě on byl jediným z panujících prezidentů v historii státu, který si svou podobiznu na známce před jejím schválením, na rozdíl od Havla, náležitě ovlivnil – dlouho pečlivě rozmyšlel, měnil a osobně vybíral.

Václav Havel však měl jenom několik minut na to, aby 29. prosince 1989 – na poslední chvíli před odjezdem k volbě na Hrad – podepsal návrh liniové kresby známky (viz obr.) a otisky její rytiny. Přivezli mu je do domu na Rašínově nábřeží Jana Včeláková z tiskárny a rytec Miloš Ondráček. Tomu aktu u Havlova psacího stolu s výhledem na Hradčany – večer předtím a ráno ještě před příjezdem delegace vydavatele – předcházelo posouzení Havlova výtvarného poradce Josky Skalníka. To také vypovídá o časovém tlaku a důvodech, proč se rytec zapojil do schvalovacího procesu. Nejpádňější byly ale důvodné obavy, že osud známky je ohrožen. Ve skutečnosti i v této překotné atmosféře byla zpřítomnělá sametová revoluce. Z celé emisní historie těchto výsostných známek nepamatují, že by je prezí-

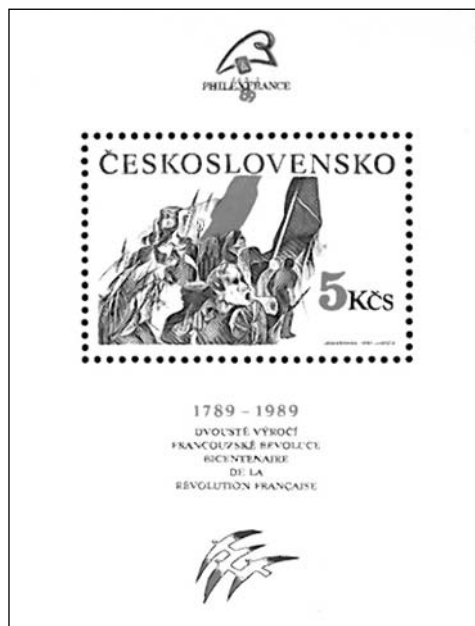

dentům ke schválení předkládali autoři výtvarných řešení, dokonce ještě v doprovodu pracovníků tiskárny. Něco takového nemohlo potkat v prezidentských kreslech žádného z Havlových předchůdců.

O prvních emisích s prezidentem Havlem dodnes kolují zkrslené zvěsti, spíš nabubřelé nepravdy, které je načase uvést na pravou míru. Jednu ukázkovou – ze srpna před čtyřmi roky – pozlatil magazín nejčtenějšího deníku v reportáži *Prezidenti na známkách*. Její autorka například tvrdila: „Ještě z dob hluboké totality existuje zákon, který stanovuje, že prezident je jediný žijící osoba, která se smí zobrazovat na známkách.“ Žádný

takový zákon neexistoval, jen jakýsi úzus, praktikovaný poštovními administracemi, doporučený Světovou poštovní unií. Klamná jsou sdělení, která s určitostí mluví za samotného Václava Havla (!). Ten prý mimo jiné tenkrát váhal mezi revolučním portrétem a mezi klasickým vyobrazením. Jenže Havel neschvaloval – ani schvalovat nemohl. Návrhy na dvě známky, dokonce už v předvečer své volby, jelikož v té době žádné dvojí varianty oficiálních návrhů, o „které mezi sebou soupeřili dva rytci“, neexistovaly. „Zvítězila ta konzervativní verze, kterou proti Havlovi prosadili jeho poradci“ (další blud magazínu). Ale nejmilejší a úsměvné jsou popletené historky; upoutaly autorku a uvěřil jim i čtenáři, neboť: „Česká republika je jednou z posledních zemí, která má na známkách své žijící prezidenty.“ Navíc bych připomenul prezidenty Slovenska (Kováče, Schustera, Gašparoviče). Ano, téměř všude jinde, kromě anglické královny, švédského krále a ostatních představitelů monarchie, jsou prezidenti o oliznutí na známce ochuzeni.

Když koncem roku 1989 vydavatel zadal známku s předpokládaným prezidentem právě Ondráčkovi – tehdy na vrcholu jeho tvůrčího rytectví, byl to opět Josef Herčík, rovněž vynikající reprodukční rytec, který opako-

val své „neohrožené“ praktiky z dob minulého režimu i v nových poměrech: žádal totiž Miloše Ondráčka, aby se této zakázky vzdal (!). Podobným způsobem si Herčík od něho před několika měsíci mocensky vynutil přechání rytiny aršíku autora Ivana Schurmana k 200.

výročí dobytí Bastily. (K tomuto výročí se konala v Paříži světová výstava PHILEX-FRANCE 89; ve stánku Artie měl Herčík autogramiádu, na které aršík podepisoval. Chlubila se i Artia: návštěvnost ve stánku překonala očekávání (tržba činila 120 000 FRF – nejvyšší podíl na ní měl prodej 4 500 kusů aršíků.) V případě Havlovy známky však Herčík narazil na odpor. Ondráček už nemusel mít strach a rytinu Václava Havla nevzdal. Svého úmyslu se ale nevzdal ani prominentní rytec z dob vlády jedné strany Herčík. K objasnění jeho pozice ocituji jen část návrhu partajního posudku (24. 2. 1987): „Na udělení ceny Herčíkovi v oblasti kultury za rytecké provedení známek, vydaných k XVII. sjezdu KSČ, které jsou významným přínosem naší kultury v tomto oboru (ve skutečnosti šlo o velmi jednoduchou a nenáročnou rytinku, pozn. R. F.); s. Herčík, vedoucí stranické skupiny ZO KSČ při Svazu výtvarných umělců, v krizových letech 1968/1969 jako uvědomělý člen setrval na pozicích marxismu-leninismu“.

Jak a proč byl Herčík protežován kromě jiných mecenášů například Milošem Jakešem, mi teď nepřípadá důležité. Tohle těžké politické závaží lehce odhodil. Po listopadu kvapně z této pozice přeběhl a zároveň se posunul nejen v myšlení. Bombasticky reklamním způsobem se zřekl KSČ, titulu zasloužilý umělec, vetřel se do akčního výboru Unie výtvarníků a všemi možnými způsoby se zviditelňoval.

Herčík své požadavky k obnovení své vůdčí pozice a způsob, jakým je prosazoval, náležitě stupňoval. Zvolil lstivou taktiku – jiné vyobrazení Havlovy podobizny na známce. Aby upoutal, vtiskl jí svou obzvláště výraznou představu a téměř absurdní podobu „lidového státníka“ ve svetru (!), s ležerně rozpučenými vlasy a symbolikou OF (Občanského fóra), která působila jako náušnice (viz předchozí ilustrace). Ať to komukoli připadá divné, za autora označil svého syna Josefa Herčíka junióra, který mezi normalizačně zkompromitované zřejmě nepatřil. Nicméně tentýž Herčík mladší se v Kanceláři prezidenta dožadovat přijetí u pana Havla, aby mu bez zábran oznámil, že z pověření ministra dopravy a spojů mu předkládá další návrh známky, která má být poštovně vydaná navíc. Junióra se ujal poradce Joska Skalník, kterého Václav Havel zmocnil projednat některé úpravy.

V zápětí Pepí Herčík (promiňte mi, prosím, důvěrné oslovení chlapce, kterému jsem kdysi v zastoupení sv. Mikuláše naděloval dárky) bez ohlášení a s jistotou okamžiku překvapený dorazil přímo k psacímu stolu ministra Františka Podlenu. Ministr, který statutárně řídil resort dopravy (za vydávání poštovních cenin odpovídal jeho první náměstek pro spoje), přesto mladíka vyslechl. Ten mu oznámil, že přichází z pověření pana prezidenta, aby pan ministr vydal příslušné příkazy. Důvěřivý Podlena dlouho neváhal a na návrh známky připsal: „Ukládám zajistit urychlenou realizaci známky s výhradou povinnosti

autorizaci konečných úprav osobně panem Václavem Havlem.“

Údajný autor pak rovnou zašel do tiskárny. Navrhovatel se svým synem ještě doručili i vypracované rytiny – a tak rodinou zorganizovaná kampaň k vydání výplatní známky slavila úspěchy. Pojistkou měla být i podpora mediální, kterou zařídil senior, a to vyobrazením již upraveného návrhu (ve svetru) – v časopisu *Ateliér*:

„Přinášíme reprodukci další známky s panem prezidentem. Autor, Josef Herčík ml., byl vyzván kulturní komisí OF... Znáмка by měla být vydána koncem měsíce ledna nebo začátkem února.“ Rozdíly v postupu nevadily; vše vypadalo legálně.

Nic netušící Joska Skalník schválil upravenou liniovou kresbu známky s připomínkou: „Barevnost zachovat podle návrhu.“ S panem prezidentem považovali rovněž za vhodné ukázat návrh známky v centrále OF (na fotografii zleva: John Bok, Joska Skalník, Václav Havel).

A tak vše, co samozvaně vyvíjeli otec se synem, zůstalo v jakési poloilegalitě. V rozporu se všemi předpisy, utajeno příslušným odpovědným pracovníkům. Teprve na základě upozornění Technické ústředny spojů a po dodatečném předložení návrhů obou variant bylo opakovaně rozhodnuto vydat známku zpracovanou Ondráčkem. Pány Herčíky to však nezajímalo a neodradilo. Junior se svým otcem – požehnaní Hradem – přinesli svůj návrh, tentokrát již včetně rytiny a jejích otisků. Usilovně trvali na tom, že i tato známka má být podle přání pana prezidenta a souhlasu ministra urychleně realizována.

Uvedených údajů – nejsou zdaleka všechny! – je i tak pro orientaci čtenáře příliš mnoho. Zbývá zastavit se u smyslu této aféry, jak je naznačeno v titulu. Herčík

později přiznal, že autorem byl on sám, nikoliv jeho syn (nedávno se objevil „zkusmý tisk – nepřijatý návrh J. Herčíka z r. 1990“ v aukčním katalogu jedné obchodní firmy). Bezpochyby postupoval bez vědomí státního vydavatele i přesto, že znal oficiální zadání známky, svěšené Ondráčkovi, a navíc, neuvěřitelně zneužil důvěry nejen prezidenta. To bylo to nejhorší. Což ovšem oba spříznění aktéři nepochopili. Naopak; začali si u Václava

Havla „stěžovat“, že spoje nesplnily prezidentovo souhlasné stanovisko s vydáním další známky. A tvrdšíjně žádali nápravu. Naposled v březnu 1990! Proto tehdy již federální ministerstvo spojů a jeho ministr Robert Martinko byli z Kanceláře prezidenta informováni o negativním stanovisku prezidenta Havla k tomu, jakým nevhodným způsobem se pánové Josef Herčík a jeho syn domáhají vydání neoficiální známky 1 Kčs (ve svetru).

Vyjádření z Hradu bylo velmi kritické k podobě portrétu a provedení této známky, která byla předložena panu prezidentu v domněni, že o to žádají spoje. Po vydání oficiální známky autora Miloše Ondráčka bylo až neuvěřitelné, jak Herčík ve své zlobě pokračoval. Aby mohl „zvíťžit“, podal dokonce žaloby. Jenomže i vyslýchaný svědek, poradce prezidenta Skalník, soudu (25. 5. 1992) genuzi celé aféry potvrdil a dodal: „Tehdy já i pan prezident jsme byli situací, vzniklou s vydáváním známek, otráveni, zhnuseni.“

Poznenáhlu by se má snaha vyjevit pravdu mohla proměnit v lítost, jak zklamal Herčík i mne. Těch třiatdacet plodných let naší spolupráce se nedá zapomenout. Byl to člověk nesmírně pracovitý a vůči své rytecké profesi svým způsobem velmi zodpovědný. Na druhé straně zase, když slavil rychlé úspěchy, pod nvceným dojmem pocitu vzestupné životní dráhy se nechal ovlivnit (také zmanipulovat ideově) a stůj co stůj usiloval o dosažení poct nejvyšších. Škoda, že se nedůžil toho, co mi vzkázal a přál – něco jako podání rukou; snad i kvůli lidskému pocitu úlevy.

Rudolf Fischer

(Zkráceně publikováno v „Lidových novinách /Kulturní revue“ 9. února 2008)

Slováci v misii OSN UNTSO v rokoch 1998-2008

(United Nations Truce Supervision Organization)

Stredný východ je permanentným ohniskom napätia, ktoré od roku 1947 rieši OSN. Hlavný problém je v spolu-
nažívaní Židov a Arabov na území Palestíny, hlavne po
príchode židovských utečencov prenasledovaných v Nemecku a Nemeckom
obsadených štátov Európy, ako aj z jeho satelitov Maďarska, Talianska
a Slovenska a tiež z povojnových exodov zo ZSSR, Poľska, ČSR a ďalších
štátov do Palestíny.

OSN začala riešiť otázku Palestíny 2. 4. 1947. VZ OSN zriadilo 14. 5. 1947 komisiu OSN pre Palestínu UNSCOP. Navrhnuté varianty usporiadania spoločného štátu viedli k obnoveniu bojov medzi Židmi a Arabmi. Dňa 23. 4. 1948 bola zriadená komisia pre prímerie v Palestíne. Špeciálna komisia pre Palestínu UNSCOP skončila svoju činnosť 14. 5. 1948. V tento deň bol švédsky diplomat gróf Folke Bernadotte (1895 – 1948) zvolený za sprostredkovateľa OSN pre Palestínu. V tento deň D. B. Gurion vyhlásil štát Izrael, ktorý vznikol na základe rozhodnutia VZ OSN z 29. 11. 1947 rozdelením anglického mandátu Palestíny na dva samostatné štáty – židovský a arabský.

Následne 15. 5. 1948 sa začala prvá arabsko-izraelská vojna piatich arabských štátov proti Izraelu. Bezpeč-

nostná rada OSN 28. 5. 1948 vydala pokyny pre sprostredkovateľa na stanovenie jednomesačného prímeria. Zároveň dostal plnú moc na vytvorenie skupín vojen-

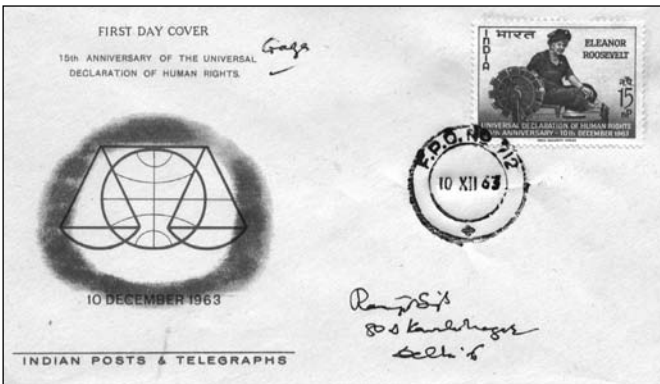

Obálka švédskej poľnej pošty odoslaná z misie UNEF-2 s pečaťou švédskej poľnej pošty SVFN-BAT MELLERSTA – OSTERN 29. 1. 1974 do Švédska

ských pozorovateľov, ktorí začali svoju činnosť 11. 6. 1948, čo je začiatok nasadenia sil misie UNTSO v počte 93 mužov, ktorých stav sa zvýšil na 131 a do konca augusta 1948 na 572 mužov. Štáb misie bol v Káhire a od 26. 6. 1948 do 6. 10. 1948 v Haife. Od 7. 10. 1948 dosiaľ je HQ misie UNTSO v Jeruzaleme.

Po vojenskej operácii Izraela v dňoch 22. 12. 1948 – 7. 1. 1949, v ktorej porazil Egypt, bolo 24. 2. 1949 podpísané prímerie.

Dňa 29. 10. 1956 Izrael obsadil pásma Gazy, Sinaj a obsadil Suez. OSN vyjedнала prímerie a zriadila misiu UNEF I. Konflikt v Libanone Indická poľná pošta F.P.O. 712 v Gaze, odoslaná 10. 12. 1963 do Delhi (India)

Lodná pošta US NAVY 12888 UNIT 6, odoslaná 11. 8. 1958 do Aaklandu (Kalifornia)

v roku 1958 viedol BR OSN vytvoriť misiu UNOGIL. Ďalší konflikt medzi Izraelom a Egyptom bol v šesťdňovej vojne 5. – 10. 6. 1967, keď Izrael dosiahol Suez a Golanské výšiny.

Vojenská ofenzíva Izraela „Zom Kippur“ v roku 1973 viedla OSN k vytvoreniu pozorovacích skupín na Golanoch s HQ v Damasku (OGG), ktorá bola rozdelená medzi mestá Tiberias (Izrael) a Damask (Sýria).

Skupina Sinaj (OGS) bola rozdelená medzi mestá Káhira (OGS-C) a Jeruzalem (OGS-J). Tieto sily pozorovateľov sa pripojili k silám OSN UNEF-2, ktorým mandát OSN sa skončil 24. 7. 1979. Prítomnosť síl misie UNTSO na Sinaji bola zabezpečená pozorovacou skupinou Egypt (OGE) v Káhire a Ismailii a stanoviskami po celom Sinajskom polostrove.

V marci 1978 po vojenskej operácii Izraela v Libanone boli BR OSN zriadené dočasné sily OSN v Libanone (UNIFIL) a skupiny UNTSO boli prevelené do pozorovacej skupiny Libanon (OGL).

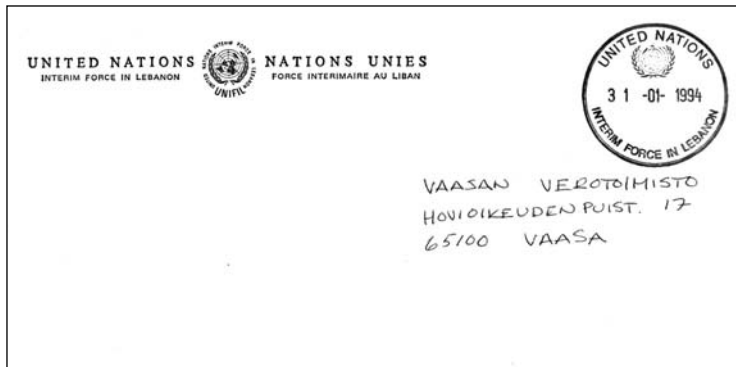
Po druhej izraelskej operácii do Libanonu v júni 1982 a obsadenia Bejrutu v auguste 1982 boli pozorovatelia misie UNTSO rozmiestení aj v Bejrute. Útok Izraela do Libanonu sa opäť uskutočnil v roku 2006, keď Hizbalah začal ostreľovať Izrael. Aj pri tomto vojenskom konflikte asistovali naši príslušníci misie UNTSO.

Úlohou misie UNTSO je dohliadať nad demarkačnými líniami určenými v zmluvách o prímerí. Na misii OSN UNTSO sa doteraz zúčastnilo 23 štátov vrátane Sloven-

ska, ktoré je v misii od augusta 1998 a ktorej vyslanie schválila NR SR uznesením č. 1153/1998.

V rokoch 1998 – 2008 sa misie zúčastnili títo príslušníci OS SR: mjr. Jozef Šimo, mjr. Ondrej Urban, mjr. Ľudovít Mikuška, mjr. Daniel Termény, mjr. Tibor Tatár, kpt. Ján Marejka, kpt. Jozef Meszaros, kpt. Martin Rubaninsky, kpt. Ľuboslav Havrila, kpt. Miroslav Kaňa, kpt. Peter Sekerák, mjr. Josef Michna, mjr. Rudolf Čučvara, mjr. Pavol Fajmon, mjr. Ján Káľavský, kpt. Miloš Sopoliga, pplk. Michal Rohléder, kpt. Jan Sopko, mjr. Jan Češek, mjr. Karol Kubica.

Poštové spojenie s domovom príslušníci misie UNTSO uskutočňovali rakúskou poľnou poštou misie UNDOF AUSBATT 1500a, cez miestne pošty v Jeruzaleme, Damasku, Tiberiasu, ako aj poľnými poštami niektorých zúčastnených krajín a tiež využitím bezplatnej služby OSN ako „Free Mail“.

Služobná obálka misie UNIFIL s pečiatkou „FREE MAIL“ 31. 1. 1994 pre dočasné sily OSN v Libanone, odoslaná do Vaasa (Fínsko)

Náročnosť činnosti príslušníkov misie UNTSO potvrdzuje skutočnosť, že do roku 2004 zahynulo 39 pozorovateľov, medzi nimi aj sprostredkovateľ OSN gróf Folke Bernadotte, ktorý bol 17. 9. 1948 zavraždený.

Jozef Korený

Pramene a literatúra: 1. Korený, Jozef: Slováci v najstaršej misii, APOLÓGIA roč. VIII, č. 1/2000 s. 28-29. 2. Korený, Jozef: Slováci v misiách OSN a Vojenských operáciách za mier od Kórey po Cyprus, Vojensko-informačný bulletin veliteľstva Pozemných síl armády SR č. 4/2001. 3. Marek, Jiří: Filatelistický atlas – Mezinárodní organizace, Praha 2004. 4. Korený, Jozef: Slovenské modré barety v službe mieru, Trenčín 2007.

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré redakcii poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Dom slovenského misijného hnutia, Skuteckého 4 • Každý druhý nedeľu v mesiaci od 9.00 do 11.00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16.00 do 17.00 hod. ■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, NUMIZMATIKA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ulica 14 (Suvorovov internát) • Každú nedeľu od 8.00 do 12.00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Zasadacia mestskej polície, Hlavné námestie 3, I. poschodie • Každú prvú nedeľu v mesiaci (okrem augusta) od 9.30 hod. ■ **KOŠICE** - FILATELIA, TELEFÓNNE KARTY • Železničná stanica, veľká zasadačka • Každú nedeľu od 9.00 hod. okrem sviatkov (júl, august možnosť zmeny termínov) ■ **KOŠICE** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3 • Každú nedeľu od 9.00 do 12.00 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. • CK Junior, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY a iné • Bufet Malá ryba, L. Štúra 6 (pri Lekárni) • 1. a 3. nedeľa v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. ■ **MALACKY** - FILATELIA, každý posledný štvrtok v mesiaci okrem júla, augusta a decembra od 17.00 do 18.00 hod., prístavba Mestského úradu, Radlinského 2751/1, I. posch., č. 112 ■ **MARTIN** - FILATELIA • Výmenné schôdzky v DO Strojár, Vajanského nám. 2 • Každý pondelok od 18.00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Penzión Čierna pani • Každý štvrtok od 16.00 do 17.00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42 • druhý pondelok v mesiaci od 17.00 hod. (okrem júla a augusta) ■ **NITRA** - FILATELIA • Akadémia vzdelávania, Sládkovičova 7 (za poštou Nitra 1) • Každú prvú nedeľu v mesiaci od 8.00 do 12.00 hod. • Dom Matice slovenskej, Dolnočermárska 737 • Párne utorky od 15.00 do 17.00 hod. • Stoly a vstup na oboch miestach bezplatne ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko • Každý štvrtok od 18.00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA • Klub dôchodcov na Podzámskej ulici • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9.00 do 12.00 hod. ■ **PIEŠŤANY** - FILATELIA, NUMIZMATIKA • Centrum voľného času Ahoj, Teplická ul. 83 • Každú nedeľu od 8.30 do 10.30 hod. ■ **POPRAD** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 16.00 do 18.00 hod. v zasadačke pošty Poprad 2 (pri stanici ŽSR) na 2. posch. ■ **PREŠOV** - FILATELIA • Posádkový klub, Mukačevská 20, Sídlisko III • Každý štvrtok od 16.00 do 19.00 hod. a každú nedeľu od 10.00 do 12.00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - FILATELIA • Stretnutia spojené s výmenou materiálu • Dom kultúry - Kultúrne a spoločenské stredisko • Každý pondelok od 17.00 do 19.00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Stretnutia spojené s výmenou numizmatického materiálu • Dom kultúry - Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16.00 do 18.00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** -

FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17.00 hod., apríl až september od 18.00 hod. ■ **SPIŠSKÁ NOVÁ VES** - FILATELIA • Klubové stretnutia Centrum voľného času ADAM, Levočská 14 • každý páry týždeň vo štvrtok o 16.00 hod., okrem júl-august ■ **TRENČÍN** - FILATELIA • Kultúrne centrum Dlhé Hony, ul.28. októbra 2/1168 • Každú nedeľu v mesiaci od 9.00 do 11.30 hod. okrem Veľkej noci a Vianoc. V auguste 2-týždňová dovolenka ■ **TRENČÍN** - NUMIZMATIKA • Stretnutia spojené s výmenou v Dome armády • Každý tretí štvrtok v mesiaci od 16.00 hod. (okrem veľkých prázdnin) ■ **TRNAVA** - KF Tirnavia • Zborová sieň ECAV (vedľa ev. kostole), Nám. SNP • Každý štvrtok od 16.00 do 17.00 hod. ■ **VRANOV n/ Topľou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Vináreň Tibava, Duklianskych hrdinov 1235 • Každú prvú nedeľu po 15. v mesiaci od 10.00 do 12.00 hod. okrem prázdnin a sviatkov • Kontakt: ☎0905 547 950, 0911 547 950 ■ **ŽILINA** KF Žilina ě Dom Matice slovenskej, Holého 11 • Každú nedeľu od 9.00 do 12.00 hod. ■(P))

REGIONÁLNE PODUJATIA

➔ 4. október 2008 BRATISLAVA

MEDZINÁRODNÉ STRETNUTIE ZBERATELOV, mince, pohľadnice, bankovky, odznaky, vyznamenania, TK, etikety, vreckové kalendáre, pivové suveníry, filatelia. Stredisko kultúry BNM, Vajnorská 21, 8.00 – 15.00 hod. ☎02/4437 3763, 4437 2620.

➔ 5. október 2008 ŽILINA

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE, všetky zberateľské odbory, budova INGEO, Bytčická 16, ☎ 041/421 2977, 0904 526 563.

➔ 11. október 2008 ILAVA

BURZA ZBERATELSKÝCH ZAUJÍMAVOSTÍ všetkých odborov, známky, mince, pohľadnice, TK, odznaky, knihy, časopisy, starožitnosti, sklo, porcelán..., Dom kultúry, od 7.00 do 13.00 hod. ☎042/ 44 55570-72, 0903 327 655.

➔ 11. október 2008 POPRAD

PODTATRANSKÁ FILATELISTICKÁ BURZA, aj iné odbory vítané. Sála SOU stavebného, Okružná ulica, 7.00 až 12.00 hod. Info: J. Rancák, Štúrova 126/5, 058 01 Poprad, ☎0907 949 956

➔ 12. október 2008 LEVICE

BURZA ZBERATELOV znáмок a pohľadníc, Kultúrny dom JUNIOR, od 8.00 do 13.00 hod. Sprievodná akcia – výstava Živá príroda.

➔ 12. október 2008 NITRA

HOBBY STRETNUTIE ZBERATELOV rôznych odborov, Párovská 1, od 7.00 do 12.00 hod. ☎0907 894 125.

➔ 18. október 2008 PREŠOV

BURZA ZBERATELOV, Posádkový klub, Mukačevská 20, sídl. 3, od 8.00 do 12.00 hod. Info: Ing. Lubomír Vajčovec, Cintorínska 3, 080 06 Prešov ☎051/776 4730, 0918 493 286, e-mail: lubova@pobox.sk

➔ 19. október 2008 BANSKÁ BYSTRICA

CELOŠTÁTNÁ FILATELISTICKÁ BURZA, aj iné odbory víťané. Dom slovenského misijného hnutia, Skuteckého 4, od 8.00 do 12.00 hod. Info: Ladislav Hólc, Tr. SNP 48, 974 01 Banská Bystrica, ☎0905 964 471

➔ 19. október 2008 KOŠICE

CELOSLOVENSKÁ BURZA A NUMIZMATICKÁ AUKCIA zberateľov všetkých zberateľských záujmov. Hotel CENTRUM Dom techniky, Južná trieda 2/A, od 7.00 do 12.00 hod. ☎055/678 7054 (20.00-21.00 hod.)

➔ 26. október 2008 LUČENEC

STRETNUTIE ZBERATEĽOV RÔZNYCH ODBOROV, Hotel Novohrad, od 8.00 do 12.00 hod. ☎0914 238 016. Ďalšie 30.11.

➔ 9. november 2008 TRENČÍN

TRADIČNÁ CELOSLOVENSKÁ FILATELISTICKÁ BURZA, Kultúrne centrum Dlhé Hony, ul. 28. októbra 2/1168.

➔ 16. november 2008 ŽILINA

MEZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE, filatelia, filokartia, numizmatika, budova INGE0, Bytčická 16, ☎041/421 2977, 0904 526 563.

INZERCA

■ **FILATELIA CLUB** Dolný Ohaj (okr. NZ) – výmena známok ☎0907 777 165, e-mail:ohaj@post.sk, www.filateliacub.host.sk Z-295

■ **KÚPIM** listiny s nalepenými alebo natlačenými kolkami. Najmä ktoré majú na kolchoch vytlačené roky 1919, 1925, 1938, 1939. Ako protihodnotu ponúkam i rozličné, najmä papierové zberateľské materiály. Dušan Evinic, Poľská 4, 040 01 Košice Z-296

■ **PONUKA ZNÁMOK A MINCÍ**. www.filatelia-album.sk Z-297

■ **KÚPIM** doklady slovenskej poľnej pošty 1939 - 1945, lepšie položky dobre zaplatím. ☎0908 94 33 35 Z-298

■ **KÚPIM** staré pohľadnice Humenné (Homonna) a okolie, Nové Mesto n/Váhom (Vágujhely) a okolie. Peter Kolesár, M.R. Štefánika 26, 915 01 Nové Mesto n/Váhom. e-mail: kolesar.peter@post.sk, ☎0908 420 530 Z-299

■ **PREDÁM** známky a celiny, ZZ, CM: ČR, SR; ZSSR – celiny. Milan Halász, Ovrúcká 12, 040 22 Košice, e-mail: milanke@centrum.cz Z-300

■ **PRÍJEM** výbery známok, celín a celistvostí celého sveta. Poštovné hradím. Platí trvale. Marián Neipl, Rastislavova 1164/2, 020 01 Púchov Z-301

■ **KÚPIM** staré pohľadnice a fotografie Hanušoviec nad Topľou (Hanušfalva, Hanusfalva aj Tapolyhanusfalva). Mgr. Štefan Socha, Štúrova 342, 094 31 Hanušovce nad Topľou, e-mail: socha.s@szm.sk Z-302

■ **PREDÁM** ★★ známky Slovensko 1993-1998 kompl. série, zľava na nominál 10-20% alebo vymením za známky ČR nominál za nominál. A. Pravdík, Sadová 1030, 686 05 Uh. Hradiště, Česká republika, ☎+420 6088 29427 Z-303

■ **KÚPIM** slovenský a ČR malý skart. **PREDÁM** malý malý skart USA. ☎0915 13 11 46 Z-304

■ **PREDÁM** Slovenský štát, Protektorát ČaM, ŠR, ČSSR: mince, obálky, známky ★★ aj ©, aj DZ a rohové 4-bl.; Slov. a ČR aj DCH. Tiež zápalkové nálepky. ☎02/ 5441 6728 Z-305

■ **PREDÁM** neúplné zbierky ★★ známok OSN, ZSSR, © zbierku Poľska a ★★ známky ČR. Cena dohodou, možnosť výmeny za známky, mince, odznaky. Anton Liška, 919 08 Boleráz 263, ☎0911 515 986 Z-306

■ **HLADÁM** kontakty s filatelistami z okresov DS, KN, NZ, LC, RV, TV, KE. Lakits Attila, 7636 Pécs, Tildy Z. u. 25, e-mail: lakits.attila@gmail.com Z-307

■ **PREDÁM** časopis Filatelie 1960-1980, kompl. ročníky. Cena dohodou. ☎0905 307 136 Z-308

■ **KÚPIM** RN s poradovým číslom 1, zmyté, aj na liste. Ladislav Iván, Malé Domky 12, 034 01 Ružomberok, ☎0915 641 310 Z-309

■ **KÚPIM** série známok (★★) OSN vlajky 1997, 1998, 1999, 2001, 2007. ☎0905 608 263 Z-310

■ **HLADÁM** ★★ známky a iný filatelistický materiál na tému volejbal. Kúpim staré pohľadnice Humenného. Marián Halko, Laborecká 16, 066 01 Humenné Z-311

■ **HLADÁM** pohľadnice alebo fotografie sôch a pomníkov Štefánika: Nitra-Staré letisko, Spišská Nová Ves-nový pomník, Trebišov-nový pomník, Banská Bystrica-Sásová, Štefánikovo-pohľad na dedinu, Predmier socha, Skalica-súčasná socha, Dunajská Lužná-pomník. Kúpim alebo vymením za iné so Štefánikovou sochou alebo pomníkom. Ján Maniaček st., Dlhá 56, 949 01 Nitra, ☎037/773 5060, 0907 340 929 Z-312

■ **PREDÁM** 170 ks nepoužitých alb. listov Schaubek, krémové s jerným rámčekom, bez textu á 5,90 Sk/ks alebo 800 Sk vcelku+R-porto; a cca 250 ks nepoužitých alb. listov Pofis, biele, bez textu a rámčeka á 3,20 Sk/ks alebo 700 Sk vcelku+R-porto. ☎0908/14 65 59 Z-313

■ **PREDÁM** Nemecko Bl. 1, 5, 6 + územia Bund, Berlin, Saar, kolónie, staré štáty a pod. Rakúsko: Rotary, FIS 1. Madarsko kameňotlača a mnohé iné. Postupne doplním vašu chybenku www.filatelia-znamka.sk Z-314

■ **PREDÁM** väčšie množstvo kinder-hračiek, kompletne kusy, série, postavičky, autá, skladačky, najradšej v celku. ☎055/7998765 večer Z-315

■ **VÝMENA ZNÁMOK** celý svet ★★ aj ©. Ivan Blaha, 949 01 Nitra, Martinská dolina 103, ☎037/741 7510 Z-316

■ **PREDÁM** známky ★★, FDC, MK, celistvostí, motív olymp. hry a futbal, celý svet. Pošlem zoznam podľa kat. Michal. Všetko dobrá kvalita. Lad. Nemeček, Römerstr. D-77933 Lahr, Nemecko. Z-317

■ **KÚPIM** pohľadnice Stupava a Mástu. Kontakt: stupava@stupava.com, ☎0903 936 829 Z-318

■ **PREDÁM** celofarebný katalóg pošt. známok, TL, H, CDV+COB, RUSKO 1992-2006 za 800 Sk. P. Šimek, 900 64 Suchohrad 267 Z-319

■ **KÚPIM, PREDÁM** alebo VYMENÍM © známky Švajčiarska, ★★ Chorvátska. ☎02/ 4333 4797 Z-320

■ **PREDÁM** zbierku pamätných Ag mincí ČSR, ČSSR, ČSFR 1947-1992, 103 ks, v kvalite RL. Fr. Mazur, Kuzmányho 3, 040 01 Košice, ☎055/ 622 5635 Z-321

■ **PREDÁM** ČR II: PL 611b, PL 574, PL L33, 34, 35, H 435-II, H 3006 – DCH 6/2, H 408-412 ★★, fial. ©, Slovenský štát: H 119, DZ. Ponuky: Ing. Jozef Chorváth, Radvanská 14, 811 01 Bratislava Z-322

■ **PREDÁM** známky Poľska 1980-1989 nepečiatkované, 1 ks jedna koruna v počte 329 ks. Aj dohodou. ☎037/ 733 3902, 0907 065826 Z-323

30. 11. 2008 TRENČÍN

**36. aukcia numizmatickeho materiálu firmy
KLANT MB v Dome armády**

OKTÓBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Zberateľské materiály a pomôcky ponúkané v tejto rubrike možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ alebo ich objednať písomne, e-mailom, prípadne aj telefonicky (➔ pozri informácie na 2.strane) **Novozaradené položky sú zvýraznené.**

ZNÁMKY / HÁRČEKY / BLOKY - rôzne námety ★★

	Sk / €
Ascension isl. 1980, Založenie geogr. spol., 266-270	60,- / 1,99
Ascension isl. 1984, 150 výr. Sv. Heleny, 354-357	90,- / 2,98
Ascension isl. 1985, Kvety, 390-393	130,- / 4,31
Andorra 2008, Európa – písanie listov, 1	35,- / 1,16
Belgicko 2008, Európa – písanie listov, 1	45,- / 1,49
Belgicko 2008, Elektrický, 3	135,- / 4,48
Bielorusko 2008, Jedlé huby, 2	90,- / 2,98
Bielorusko 2008, Jedlé huby, 2PL	900,- / 29,87
Bielorusko 2008, Kvety, 8	80,- / 2,65
Bielorusko 2008, Lesná zver, 5	70,- / 2,32
Bielorusko 2008, Európa – Písanie listov, 2	70,- / 2,32
Bosna a Hercegovina 2008, ME vo futbale, H	135,- / 4,48
Brazília 2007, Vlaky, 3	110,- / 3,65
Brazília 2007, Fauna, 6	110,- / 3,65
Brazília 2007, Antarktída, 3	95,- / 3,15
Bulharsko 2008, ZOO Sofia, PL	100,- / 3,31
Bulharsko 2008, Antarktická exp., H	65,- / 2,15
Burundi 1963, 100 rokov Červeného kríža, BI 1	60,- / 1,99
Čína 2008, Lesné vtáky, H	180,- / 5,97
Dahomé 1961, OSN, BI 2	150,- / 4,97
Dominica 1970, Apollo 11, BI 2	60,- / 1,99
Džibuti 1982, Diana – 21. narodeniny, BI 60 + 61	600,- / 19,91
Džibuti 1982, Diana – nar. princa Wiliama, BI 69 + 70	400,- / 13,27
Egypt 1960, OH Rím, BI 3	55,- / 1,82
Egypt 1966, Výročie prvých známok, BI 11	75,- / 2,48
Egypt 1973, Minarety, 590-593	110,- / 3,65
Egypt 1975, Rozvoj turizmu, BI 24	110,- / 3,65
Estónsko 2008, Európa - písanie listov, 1	35,- / 0,49
Falkland Isl. 1979, Sir Rowland Hill, BI 2	55,- / 1,82
Falkland Isl. 1990, Lietadlá II. sv. vojny, BI 8	220,- / 7,30
Falkland Isl. 1980, Hist. poštové pečiatky, 301-306	55,- / 1,82
Falkland Isl. 1984, Ochrana prírody, BI. 4	260,- / 8,63
Falkland Isl. 1986, 85. nar. kráľovnej matky, BI. 5	110,- / 3,65

Fidži 1982, Diana, 464-467	130,- / 4,31
Fidži 1983, Vtáky, 475-478	280,- / 9,29
Fidži 1983, Živoť ostrovanov, 479-482	70,- / 2,32
Fidži 1983, Vývoj letectva, 483-488	160,- / 5,31
Francúzsko 2008, Európa - písanie listov, 1	35,- / 1,16
Francúzsko 2008, Prehistorická fauna, H	145,- / 4,81
Fr. Antarktída 1989, Výr. francúzskej revolúcie, 257	70,- / 2,32
Fr. Antarktída 2008, Tuleň sloní, H	135,- / 4,48
Fr. Antarktída 2008, Morské vtáky, H	155,- / 5,14
Fr. Polynézia 2008, Morské živočíchy (4)	85,- / 2,82
Gabun 1966, Červený kríž, BI 4 + BI 5	250,- / 8,29
Gabun 1967, Záchrana pralesa, BI 8	199,- / 6,60
Gabun 1962, Letectvo, BI 1	220,- / 7,30
Hong Kong 1995, Výstava známok, BI 35	30,- / 4,31
Hong Kong 1997, Panoráma mesta, BI 38	140,- / 4,64
Horná Volta 1964, LOH Tokio, BI 1	195,- / 6,47

Horná Volta 1973, Umenie – J. B. Greuze, BI 12	75,- / 2,48
Horná Volta 1973, Apollo 17, BI 10	90,- / 2,98
Chorvátsko 2008, ME vo futbale, 1 zn.	45,- / 1,49
Chorvátsko 2008, Európa – písanie listov, 2	95,- / 3,15
Irak 1966, Arabská futbalová liga, BI 9	99,- / 3,28
Kazachstan 2008, LOH Peking, 1	20,- / 0,66
Kirgistan 2008, LOH Peking, 4	230,- / 7,63
Kuba 2008, Vlaky, stanice, 6 + H	149,- / 4,94
Kuba 2008, OH Peking, 4 zn.	95,- / 3,15

OKTÓBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Kuba 2008, Motýle a sovy, 6 + H	195,- / 6,47
Kuba 2008, Ulitníky, 6 + H	195,- / 6,47
Kuba 2008, Vtáky, 8	195,- / 6,47

Lesotho 1989, Vtáky, 787-790	199,- / 6,60
Madagaskar 1962, Zaujímavosti ostrova, BI 2	120,- / 3,98
Madagaskar 1975, 200 v. vzniku USA, BI 7	170,- / 5,64
Madagaskar 1976, Sonda Viking, BI 15	120,- / 3,98
Maďarsko 2006, Umenie – R. Santi, El Greco..., BI. 305	185,- / 6,14
Maledívy 1969, Prvý človek na mesiaci, BI 10,	70,- / 2,32
Monako 2008, Psi – Afgánsky chrt, 1	45,- / 1,49
Monako 2008, Písanie listov, 2	69,- / 2,29
Mongolsko 2005, Čínsky kozmonauti, 2 BI	290,- / 9,62
Niger 1963, Pestovanie arašidov, BI 1	160,- / 5,31
Nová Kaledónia 2007, Svet vtákov (3)	135,- / 4,48
Nová Kaledónia 2008, Morské čajky (3)	190,- / 6,30
Rep. Centrafricaine 1964, LOH Tokio, BI 2	360,- / 11,94
Rep. Centrafricaine 1964, Deň detí, BI 4	80,- / 2,65
Rusko 2008, 225 rokov Čiernomorskej flotily, H	60,- / 1,99
Rusko 2008, 50 rokov modelárskych vrtulníkov, 1	15,- / 0,49
Rusko 2008, Hist. stavby, 2 +K	60,- / 1,99
Rwanda 1974, Výskumná jachta, BI 39	50,- / 1,65
Rwanda 1974, Kávovník, BI 58	30,- / 0,99
Rwanda 1974, Spracovanie kávy, BI 59	60,- / 1,99
Rwanda 1976, Námorná bitka, BI 71	100,- / 3,31
Rwanda 1974, Umenie – J. Leyster, F. Boucher, Anonym, J. F. Höckert	100,- / 3,31
Senegal 1972, Tradičný strunový nástroj, BI. 9	90,- / 2,98
Srbsko 2008, Európa – písanie listov, 2	95,- / 3,15
Sýria 1965, LOH Tokio, BI 51	45,- / 1,49
Sv. Helena 1972, Historické zbrane, 254-257	50,- / 1,65
Taiwan 1968, 90 r. čínskej známky, BI. 14	160,- / 5,97
Tanzánia 1986, MS vo futbale, 342-345	75,- / 2,48
Tunis 1981, 25. výročie samostatnosti, BI 17	60,- / 1,99
Tunis 1976, Nástenné hist. mozaiky, BI 13	130,- / 4,31
Ukrajina 2008, Ochrana prírody na Kryme, H	60,- / 1,99
Wallis et Futuna 2008, Ochrana prírody, H	160,- / 5,31
Wallis et Futuna 2008, Ochrana prírody, 1	140,- / 4,64
Wallis et Futuna 2008, OH Peking, 1	60,- / 1,99

Rakúsko

1873	100. výr. vzdelávacieho spolku	26,- / 0,86
1874-75	100. výr. nar. maliarov A. Faistauera a A. Parisa	45,- / 1,49

1876	Európa – Moderná architektúra Rakúska	58,- / 1,92
1877	MS v hokeji, Viedeň 1987	28,- / 0,92
1878	Austria Center - otvorenie	23,- / 0,71
1879	700 r. mestských práv Salzburgu	26,- / 0,86
1880	Výstava Práca-ludia-stroje	22,- / 0,73
1883	125. výr. nar. spisovateľa A. Schnitzlera	24,- / 0,79
1884	Výstava zakladateľa baroka v Salzburgu	24,- / 0,79
1885	1100. výr. Lustenou	26,- / 0,86
H1886	150 rokov železníc v Rakúsku	32,- / 1,06
1888	Medzinárodný kongres rytcov a typografov	5,- / 0,82
1889	Chemik dr. C. J. Bayer	24,- / 0,79
1893	125 rokov výstav vo Freistadte	22,- / 0,73

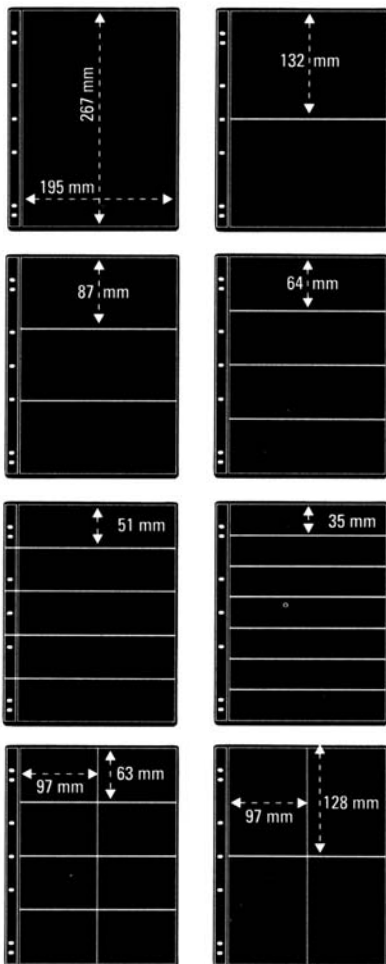
1895	850 r. mesta Arbing	22,- / 0,73
1898	Svetový kongres sporenia	23,- / 0,71
1899	450. výr. úmrtia skladateľa P. Hofmeyera	20,- / 0,66
1902	Rakúsky svet práce	22,- / 0,73
1903	Moderné umenie Rakúska (XIII)	28,- / 0,92
1904	200 rokov lotérie v Rakúsku	24,- / 0,79
1905	200. výr. úmrtia skladateľa Ch. W. Glucka	28,- / 0,92
1906	100. výr. úmrtia politika O. Helmera	20,- / 0,66
1907	Deň známky	42,- / 1,39
1908	Vianoce 1987	28,- / 0,92

OKTÓBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Listy do krúžkového zakladača zn. PRINZ

z čiernej plastickej fólie s rôznym počtom riadkov (1 – 7), s celošírkovými priesvitnými okienkami na vkladanie poštových známok a s delenými okienkami na zasúvanie telefónnych kariet a poštových lístkov.
Využitelná plocha 195 x 267 mm.

Cena za 1 ks ľubovoľného vyhotovenia 26 Sk / 0,86 €

Krúžkový zakladač s kazetou na albumové listy A 4 v euroobale

Albumové listy so známkami sú uložené prehľadne a bezpečne.

Povrch je z hnedej plastickej fólie

Krúžkový zakladač 285 Sk / 9,46 €

Kazeta 295 Sk / 9,79 €

Cena za komplet 550 Sk / 18,25 €

Názov krajiny (samolepka) 25 Sk / 0,82 €

NOVINKA

O. Földrész: Slovensko 1939 – 1945, špecializovaný katalóg známok a celín 390 Sk / 12,94 €
Príloha: číslovaná PT so známkou z hárčeka Deřom

Perové dosky

Originál Schaubek (modré, vínočervené)
– použité, zachovalé á 860,- / 28,54 €
Bez nápisu Schaubek (modré, vínočervené, zelené, čierne) – nové á 650,- / 21,57 €

Monografie čs. známok

č. 3 Výplatné známky 1923-1939 250,- / 8,29 €
č. 4 Letecké, novinové, dopl. 1918-1939 230,- / 7,63 €
č. 9 FDC ČSR 1947-1992 s PT 730,- / 24,23 €
č. 9 FDC ČSR 1947-1992 bez PT 430,- / 14,27 €

OKTÓBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Katalógy nové

Špecializované netto katalógy ZBERATEĽ – SLOVENSKO

(známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, ZZ, CSO, CM, PT):

Roky 1993-1994	58,- / 1,92 €
Roky 1995-1996	68,- / 2,25 €
Roky 1997-1998	58,- / 1,92 €
Rok 1999	29,- / 0,96 €
Roky 2000-2001	58,- / 1,92 €
Rok 2002	44,- / 1,46 €
Rok 2003	58,- / 1,92 €
Rok 2004	38,- / 1,26 €
Rok 2005	44,- / 1,46 €
Rok 2006	44,- / 1,46 €
Rok 2007	48,- / 1,59 €

Zostava všetkých 11 ks katalógov len za 470,- / 15,60 €

Aktualizovaný cenník Zberateľ známok Československo
1945-1992, 12 strán bez vyobrazení 18,- / 0,59 €

Aktualizovaný cenník Zberateľ známok Slovensko
1939-1945, 8 strán s vyobrazeniami: www.zberatel.com

Známky základného radu podľa aktualizovaného cenníka
Slovensko 1939-1945 sú v stálej ponuke firmy Zberateľ

Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 a Františka II.- Rákocziho 1703-1711	195,- / 6,47 €
Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I.vydanie	265,- / 8,79 €
Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780 (II.doplnené vydanie 2001)	235,- / 7,80 €
Novotný: Mince Františka Lotrinského (1745-67), (1766-80)	250,- / 8,29 €
Novotný: Mince Jozefa II 1765-1790 a Leopolda II 1790-1792	240,- / 7,96 €
Novotný: Mince Františka I. 1792-1835	185,- / 6,14 €
Novotný: Mince a korunovačné medaily Ferdinanda V. (1835-1848), 2006	185,- / 6,14 €
Novotný: Mince Františka Jozefa I.(1848-1916) nové vydanie r. 2006	325,- / 10,78 €
Novotný: Mince Leopolda I. (1657-1705)	330,- / 10,95 €

Novotný: Papierové platidlá ČSR 1918-92, ČR+SR 1993-2007	365,- / 12,11 €
Kol. autorov: Mince Františka II., 1792-1835	195,- / 6,47 €
Euro-Katalóg, mince a bankovky 2008, Leuchtturm 2008	260,- / 8,63 €

Ponúkame albumové listy, Pofis aj formátu A 4:

- s nápisom SLOVENSKO	á 5,- / 0,16 €
- bez nápisu	á 4,- / 0,13 €
- so štvorcovou podtlačou (len formát Pofis)	á 4,- / 0,13 €

Zásobníky na známky, havidky

Zásobník Lindner, A 4, čierne listy, 16-listový	490,- / 16,26 €
30-listový	780,- / 25,90 €

Zásobník Schaubek, A4, 16-listový, biele listy, s logom i bez loga Slovenskej pošty	360,- / 11,95 €
A4, 8-listový, biele listy, bez loga	180,- / 5,97 €

Havidky čierne, šírka 30, 32, 38, 40, 44, 52, 55, 58, 60, 70, 85, 90 mm - balíček	60,- / 1,99 €
--	---------------

Havidky čierne na PL:

ležaté, veľkosť 180x120 mm	- ks	15,- / 0,49 €
stožaté, veľkosť 120x180 mm	- ks	15,- / 0,49 €
ležaté, veľkosť 180x120 mm	- ks	15,- / 0,49 €
stožaté, veľkosť 120x180 mm	- ks	15,- / 0,49 €

Havidky biele na PL:

ležaté, veľkosť 175x120 mm	- ks	15,- / 0,49 €
stožaté, veľkosť 120x175 mm	- ks	15,- / 0,49 €
stožaté, veľkosť 135x185 mm	- ks	19,- / 0,63 €
ležaté, veľkosť 185x135 mm	- ks	19,- / 0,63 €

Zásobníky na mince

Zásobník 10-listový, možnosť doplnenia listov (3 alebo 4 otvory)	365,-19,- / 12,11 €
---	---------------------

Náhradné listy

12-okienkové 55x53 mm	- 1 list	30,- / 0,99 €
20-okienkové 41x42 mm	- 1 list	33,- / 1,09 €
30-okienkové 31x35 mm	- 1 list	35,- / 1,16 €

Zásobníky na FDC (celistvosti)

Do veľkosti 190 x 120 mm. Dosky sú z plastovej fólie,
vatované. Fóliové listy (50 ks) sa plnia zhora
a obsahujú čiernu papierovú vložku.
Farby: zelená, modrá, čierna a červená 390,- / 12,94 €

Pinzety a lupy

Pinzeta Prinz-Solingen alebo Lindner (špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla), kus	85,- / 2,82 €
Pinzeta Lindner, lopatkovitá zahnutá	155,- / 5,14 €
Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, dĺžka 150 mm	260,- / 8,63 €

Ďalšie lupy podľa Zberateľa 9, 10/2005
alebo na www.zberatel.com

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER 1000 ks - balíček á 64,- / 2,12 €

Obaly na albumové listy

Formát A 4 (tzv. Euroobal) - 10 ks 15,- / 0,49 €

PONUKA ALBUMOVÝCH LISTOV ZBERATEĽ

SLOVENSKO		Sk/€		
Rok	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
1993	19,-/0,63	75,-/2,48	32,-/1,06	120,-/3,98
1994	19,-/0,63	75,-/2,48	48,-/1,59	185,-/6,14
1995	22,-/0,73	75,-/2,48	48,-/1,59	175,-/5,80
1996	22,-/0,73	75,-/2,48	54,-/1,79	195,-/6,47
1997	22,-/0,73	75,-/2,48	53,-/1,75	220,-/7,30
1998	22,-/0,73	75,-/2,48	53,-/1,75	220,-/7,30
1999	21,-/0,69	75,-/2,48	59,-/1,95	245,-/8,13
2000	17,-/0,56	65,-/2,15	48,-/1,59	185,-/6,14
2001	32,-/1,06	95,-/3,15	48,-/1,59	215,-/7,13
2002	22,-/0,73	75,-/2,48	75,-/2,48	285,-/9,46
2003	28,-/0,92	85,-/2,82	80,-/2,65	305,-/10,12
2004	17,-/0,56	65,-/2,15	53,-/1,75	220,-/7,30
2005	18,-/0,59	68,-/2,25	65,-/2,15	245,-/8,13
2006	21,-/0,69	69,-/2,29	68,-/2,25	252,-/8,36
2007	34,-/1,12	110,-/3,65	54,-/1,79	165,-/5,47

I.časť : základné známky a hářčeky,
 II.časť : PL, varianty kupónov a známky z hářčekov
 Pri objednávaní prosíme vždy uviesť ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4) !
 Listy ponúkame bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).
 Formáty: Pofis a A 4. Ceny sú rovnaké!

SLOVENSKO 1939-1945		Sk/€
základný rad, 17 listov		
BZ	135,-/4,48	Z 425,-/14,10

PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA 1939-1945		Sk/€
základný rad, 12 listov		
BZ	95,-/2,15	Z 320,-/10,62

ČESKOSLOVENSKO 1939-1945		Sk/€
základný rad, 32 listov		
BZ	256,-/8,49	Z 800,-/26,55
Letecké, Novinové, Doplatné, SO... základný rad		
BZ	112,-/3,71	Z 350,-/11,61

Čisté albumové listy A4 s nápisom	
Československo, Slovensko, Slovensko 1939-1945, Protektorát Čechy a Morava 1939-1945, Československo 1919-1939 Česká republika	kus 5,-/0,16

ČESKOSLOVENSKO		Sk/€		
Rok	I. časť		II. časť	
	BZ	Z	BZ	Z
1945	48,-/1,59	180,-/5,97	18,-/0,59	30,-/0,99
1946	16,-/0,53	55,-/1,82	8,-/0,26	30,-/0,99
1947	16,-/0,53	55,-/1,82	32,-/1,06	115,-/3,81
1948	32,-/1,06	110,-/3,65	48,-/1,59	165,-/5,47
1949	24,-/0,79	80,-/2,65	16,-/0,53	65,-/2,15
1950	32,-/1,06	115,-/3,81	-	-
1951	32,-/1,06	110,-/3,65	-	-
1952	56,-/1,85	190,-/6,30	-	-
1953	48,-/1,59	170,-/5,64	-	-
1954	34,-/1,12	115,-/3,81	-	-
1955	48,-/1,59	170,-/5,64	-	-
1956	32,-/1,06	110,-/3,65	-	-
1957	40,-/1,32	140,-/4,64	16,-/0,53	50,-/1,65
1958	40,-/1,32	135,-/4,48	16,-/0,53	50,-/1,65
1959	42,-/1,39	140,-/4,64	-	-
1960	48,-/1,59	165,-/5,47	-	-
1961	56,-/1,85	175,-/5,80	-	-
1962	48,-/1,59	170,-/5,64	16,-/0,63	55,-/1,82
1963	48,-/1,59	160,-/5,31	-	-
1964	48,-/1,59	160,-/5,31	-	-
1965	65,-/2,15	225,-/7,46	-	-
1966	65,-/2,15	215,-/7,13	-	-
1967	55,-/1,82	195,-/6,47	50,-/1,65	170,-/5,64
1968	75,-/2,48	260,-/8,63	110,-/3,65	350,-/11,61
1969	52,-/1,72	195,-/6,47	80,-/2,65	280,-/9,29
1970	56,-/1,85	195,-/6,47	120,-/3,98	390,-/12,94
1971	48,-/1,59	170,-/5,64	80,-/2,65	280,-/9,29
1972	56,-/1,85	195,-/6,47	65,-/2,15	235,-/7,80
1973	48,-/1,59	150,-/4,97	105,-/3,48	350,-/11,61
1974	56,-/1,85	195,-/6,47	182,-/6,04	575,-/19,08
1975	56,-/1,85	195,-/6,47	190,-/6,30	595,-/19,75
1976	45,-/1,49	150,-/4,97	60,-/1,99	210,-/6,97
1977	55,-/1,82	210,-/6,97	195,-/6,47	650,-/21,57
1978	60,-/1,99	235,-/7,80	75,-/2,48	235,-/7,80
1979	45,-/1,49	155,-/5,14	95,-/3,15	325,-/10,78
1980	55,-/1,82	195,-/6,47	80,-/2,65	255,-/8,46
1981	55,-/1,82	195,-/6,47	85,-/2,82	275,-/9,12
1982	70,-/2,32	255,-/8,46	85,-/2,82	295,-/9,79
1983	50,-/1,65	195,-/6,47	85,-/2,82	275,-/9,12
1984	50,-/1,65	190,-/6,30	95,-/3,15	325,-/10,78
1985	56,-/1,85	195,-/6,47	80,-/2,65	255,-/8,46
1986	45,-/1,49	150,-/4,97	105,-/3,48	350,-/11,61
1987	45,-/1,49	155,-/5,14	120,-/3,98	395,-/13,11
1988	65,-/2,15	235,-/7,80	90,-/2,98	310,-/10,29
1989	45,-/1,49	150,-/4,97	45,-/1,49	175,-/5,80
1990	34,-/1,12	125,-/4,14	58,-/1,92	205,-/6,80
1991	24,-/0,79	85,-/2,82	80,-/2,65	255,-/8,46
1992	24,-/0,79	85,-/2,82	46,-/0,65	175,-/5,80
L,D,N	104,-/3,45	325,-/10,78	88,-/2,92	275,-/9,12

OKTÓBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Ukážky z dnešnej ponuky námetových emisií ★★ (str. 40 – 41)

OKTÓBROVÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Ukážky z dnešnej ponuky námetových emisií ★★ (str. 40 – 41)